

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

Euskal emakumearen egoera EZKON BIDEA, ZOKO BIDEA?

Eta gaurko Euskal Herrian, zer? Zer buruhauste ditu euskal emakumeak bere askatasunari, bere nor izateari buruz? Aldatu ote da eta zenbateraino, gure herriko emakumeen izpiritua?

Behar lirakekeen azterketa eta dato faltaz, emazte berri batengana jo dut, euskaldun jator den emazte argi batengana, beste euskal emazte askoren pareko den batengana. Gure elkarrizketaren bidez, euskal emakume askoren egoera eta pentsamoldeak agertu nahi nituzke. Goazen, bada harira.

—Olatz: Zuk zer uste duzu, gizarteko asmo eta lanetan, emakumeak gizonezkoak adina erantzun izun eduki behar lukeela, bai ala ez?

—Bai, bai; dudarik gabe. Pertsona izatea, gizartearen eta kondairaren osatze horretan parte hartzea da; baina ez edozein moduz, ekinaz eta erantzunaz baizik, ez geldi egonaz. Pertsona izatea emakumezkoen eta gizonezkoen eginkizuna den bezalaxe. Horregatik, munduaren osatze eta egite horretan, emakumeak gizonezkoak adina erantzunik du berez eta egokiera berdinak ere behar lituzke, erraztasun berdinak. Baina egunero ikusten duguna oso besterik da, emakumea baztertuta bait dago eta gizarte lanetatik kanpo.

—Zer bide ikusten dituzu, emakumea gizartearen bizitzan erabat sar dadin?

—Lehen pausoa konturatzea litzateke, emakumea bere egoeraz jabetu dadila. Emakume asko dago oraindik lotan, nahiko pozik bere txokoan sarturik.

—Euskal Herriari begira diozu?

—Bai. Oraindik ere, emakume gehienek, bere oinarritzko eginkizun eta erantzunikizuna ama eta emazte izatea dela uste dute. Gizarte lanak gizonezkoen eskutik uzten dituzte, hauen gauza bakarrik balira bezala.

—Aipaturiko lehen pauso horretaz gain, zer besterik ikusten dituzu?

—Bigarren pausoa, emakumearen eginkizun berezia zer den aztertzea litzateke. Gure artean "etxeakoandre"aren irudia oso sarturik eta osogora jasorik dago. Emakume, etxeako antolatzaile eta erregina. Nere ustez, gaurko Euskal Herrian, emakumearen eginkizunik eta izateke, emakumea bere egoeraz jabetu dadila. Emakume asko dago oraindik lotan, nahiko pozik bere txokoan sarturik.

terik ederrena ez da etxeakoandre izate hori, oraintsu arte hala izan bada ere. Eta etxeakoandre egokia, aparta, izan den emakume euskaldunak, badu gaur beste eginkizunik.

—Nola adieraziko zenuke, hitz bitan, eginkizun hori zer den?

—Gizonezkoarekin batean, Herri erantzule, aske eta demokrata bat sortzen saiatzea.

—Euskal Herriko familiek garrantzi berdina ematen al diote nesken heziketari eta mutikoenei?

—Benetan ez. Oraindik ere, mutikoak, geroko gizon izango denez, neska baino ikasiagoa, jantziagoa izan behar duela uste izaten da gure familietan; familia, gizartea, ekonomia, lana, politika, kultura... arlo guzti hauetan benetako erantzule gizonezkoa bakarrik balitz bezala. Neskak emazte, ama, gizonez-

koen laguntzaile soil bezala presatzen dira. Hor dago kakoa. Hori da, batez ere, aldatu beharra.

—Zer dela uste duzu, emakume ezkontuaren zeregina, familian eta gizartean?

—Lehen ere aipatu dugu baina ez da gehiegi izango beste behin esatea. Nere ustez, emazteak, ama, gizonarekin batean eta maila berdinean jarri, familiako eta gizarteko beharrei erantzun behar dio. Eta hori ez emazte eta ama bezala bakarrik, beste arloetan ere bai. Nork berak ikusiko du zer arlo den berea baina hor daude emakumearen zai gizartea, lana, ekonomia, kultura, politika... Emakumeak, gizonaren berdina izanik, eskubide eta aukera berdinekin, gizarte lanak ere bereganatu behar ditu.

—Ezkonje geratzeko beldurra du emakume askok. Oraindik ere bai? Zergatik?

—Jakina! Gauzak dauden bezala, bistan da. Banaka batzuk kenduz, oraindik ere emakume soila ez bait da inor gure gizartean. "Hutsaren hurrena" esan ohi da haurra neska jaiozen denean. Zer esanik ez, ezkonje geratzen denean. Haurtzat hartu ohi du gizarteak, norbaiten premia duen umetzat, eta ez zaio lekuri egiten. Iritzi hori ere aldatu beharra dugu.

—Gaurko senar-emazteek zenbat haur izan behar lituzkete?

—Haurrak bai ala ez eta zenbat haur... Galdera horri ezin zaio bakanaka erantzun. Beste galdera askori ere erantzuna eman behar zaio lehenbizi edo batean behintzat. Elkarren bizitzaz zer egin nahi den aztertzeak emango dio bikote bakoitzari haurrei buruzko erantzuna edo neurria. Gizartearekiko konpromisoak ikusi eta gero, bakoitzaren baldintzak neurtu eta gero erabaki beharko du bikoteak seme-alaben arazoa.

—Eliza bide berri bila dabilenik iruditzen al zaizu, emakumearen eta familiaren gaurko arazoei buruz?

—Nere iritziz, emakumeak ez du sekula izango Elizan gizonezkoen pareko lekuri. Agintea, apaizgoa, beti gizonezkoengan izango dira

Zenbat haur...?

Elizan. Beste erakundeetan berdintasunera iristen denean ere bai. Berez da Eliza emakumezkoen aurkakoa.

—Buka dezagun, Olatz. Zer askatasun bide ikusten dituzu gaur Euskal Herrian emakumeentzat?

—Garrantzitsuenak, alde batetik lana eta ekonomi-askatasuna. Bestetik, gizarte-konpromisoa, bakoitzak bere aukerako arloan.

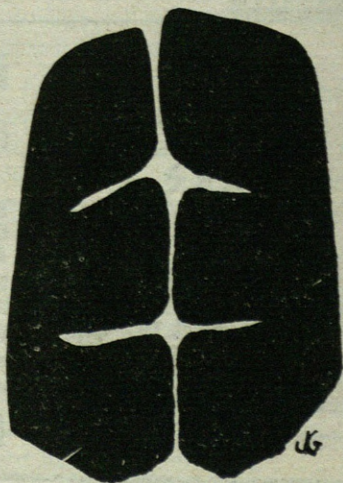
—oOo—

Mila esker, Olatz Izagirre; azkoitiar xarmanta ez ezik, gaurko Euskal Herriak behar dituen emakume horietako bat. Mila esker pentsatzen duzulako, arduratzen zarela eta bide berriak irekitzen saiatzen zarela. Hor daude zure erantzun mamitsuak, beste emakume askoren ispilu. Ea laster lortzen dugun amets gozo hau: Ezkon bidea ez dadila emakumeentzat zoko bidea izan, lanbidea, gizarte bizitzan beste era berri batez sartzeko bidea. A zer nolako emazteak eta amak emango dituen orduan gure Herriak. Hala bedi.

Miren Jone Azurtza

Etxekoandre egokia izan den emakume euskaldunak badu gaur beste eginkizunik...

DEPORTEA IKASTOLETAN

Lehenengo egun batean Zeruko Argiako orrietan IKASTOLAK ETA KIROLAK izeneko artikulu bat irakurri nuen.

Bere egileak Elgoibar Ikastolako gurasoek hartu berri zuten erabakia aipatzen zuen. Alegia, beren haurrak kiroleko konpetizioetan parte hartuko zutela: futboleko, pelotan, sokatiran eta abar. Asmo onenekin, haxe esaten zuen: «Gipuzkoa osoa lau zatitan sailkatuz, eliminatoria batzuk prestatuko dituzte gero azken saioak gerta daitezuten antolatuz».

Ni ez nator hemen inoren aurka, eta askoz gutxiago Elgoibarko guraso jator horien borondatea ikusitakoan.

Zoritxarrez, nahiko burruka izan du da azkenaldi hontan euskal idazleen artean. Ta beti, edo gehiengotik behintzat, norbaitek zerbaitek esandakoan, haren kontra muturrekoak. Gai berri bat urratu duen ari, atzetik zipiritinak botatzea. Halako lerro arinak idatzi dituela, edo eta holako planteamendu txarrak dirala. Baina beti besteek hasitako gaiari ekin, lerro berriak idatzi gabe, eta planteamendu hobeak eman gabe. Eiztaria eskopetakin zai egoten dan bezelaxe, euskaldun asko egoten gara bestek zer esango duten zai, hari zorrotz erantzuteko.

Ez ote da hau, preparazio falta bat, bestek esandakoari eraso gabe iritzi berriak aztertzeke?

Edozeinetara ere, eta optimista aldetik begiratuaz, pentsa beharko dugu aspaldi hontan mastrikatu diren puntu batzuk (euskalduna zein den; euskera batua; euskerantza deritzan hitza; eta abar) orri asko eta asko euskeraz betetzeko modu bat izan dela. Euskera txarrean behar bada, baina euskeraz. Eta hau ez da gutxi.

Guk ere bai, besteek idatzitako idazlana irakurritakoan, azaltzen gara idatzeko gogoakin, naihz eta zipiritinak inori ez botatzeko asmoa izan.

Begiraldi azkar batekin ikusi ezker, ez dago gaizki. Elgoibarko Ikastolako hartu duen erabakia, bere lehiaketak eta guzti. Izan ere haurrek lehiaketara iristen direnerako, aurretik entrenamendu asko eginda izango dira, eta kirol saioak edozein motatakoak direla, haurrentzat ongarri besterik ez dira.

Baina sakonki ikusten badugu, Ikastola baten kirolean DENAK parte hartu behar lukete, eta ez OBERENAK bakarrik.

Lehen (orain urte asko ez dela orratio) estudioetan zebilen gazteentzat, kirola oztipo bat besterik ez zen. Orduak alferrik galtzea. Gaur berriz, nazio aurreratueta behinik

behin bost sei urtetik hasita, behar beharrezkoa du haurrak deportea egitea, eta asignatura baten garrantzia ematen zaio gutxienez.

Kirolak, edozein kirola klase dela, eta bat baino gehiago hobe, haurren heziketa borobiltzen du. Sikiologia eta pedagogia bezain garrantzitsua da. Txikitatik hasita jolasa bezala egiten den ezker, haurrak, neskak bezala mutilak, zenbait konpleju eta atzeratasun kentzeko beharrezkoa du.

Horrezaz gainera, beste hutsune asko betetzen du. Alde batetik, borondatea zaildu egiten du. Haurren arteko laguntasuna piztu eta haunditu egiten da. Isiltasuna eta norberekoitasuna berriz, galdu edo ahazu. Ta buruko reflejoak, bizkortuz joaten dira gorputzaren desairoarekin batera.

Kirola, askorentzat, gorputzaren ontasuna eta muskuloen desairoloa bakarrik izan da. Baina zenbait soinketa edo jinasia, joku eta deporte, buruakin egiten dira, zentzuz alegia, eta horregatik gazteek behintzat, intelijentzia edo azkartasuna hobetu eta osatu egiten zaie. Badira «Juegos educativos» deitzen diren diren liburu ederrak.

Honengatik, kirolak sartu behar ditugu ikastoletan. Baina ez konpetizio edo lehiaketak bezala, jokatide eta komunikatide bezala baizik. Ikastoleko haur guztiek egin behar lukete deportea. Neskak, mutilak, pottoloak, plakoak, indartsuak, ahulak, bizkorak, motelak, hitz batean esateko, denek.

Zoritxarrez, gaurko egunetan eta bizi garen giroan, lehiaketak eta finalak eguneroko oia dugu. Irratian, telebistan, egunkarietan.

Edozeinek esango luke hortik dugula geure etorkizuna. Berealdiko indarra eman zaie deporte-espatakulo sail guztiei. Askotan ikusten dugu jende multzoa zoratzeke zorian, Herria bera jokuan balego bezala.

Kolejioetara ere iritxi da deportetako zurrumbilo hau. Ta egia esan, itxura ustel bat besterik ez da. Bizkorrenak eta iaioenak aukeratu, eta gero haiekin izena defndeitu. Xistema kaltegarria.

Gaur, pedagogiak esaten duenez, diskriminaziorik ez da behar ikastoletan. Gaur ez da neurtzen estudiantea, garai batean bezala, aurrena, bigarrena, hirugarrena eta azkena. Denek egiten dute lan, bakoitza ahal den mailara iritxiaz, noski.

Deportean ere hori bera behar da.

JOSETXO URÍA

Elizondon bertsolariak Maiatzaren 25ean

ELIZONDON BERTSOLARIAK

«Institución Príncipe de Viana»ren laguntzaz eratu ohi da Elizondoko bertso saio hau urtero.

Mariano Izeta, Elizondoko idazle egokia izan ohi da saio honen gidari eta gai-jartzaile. Klemente Ezkurdiak lagunduko dio aurtan.

Maiatzaren 25ean izango da bertso saio hau Elizondoko Antxitoneko trinketean, arratsaldeko 5etan.

Bertsolari hauek ihardungo dira:

MATTIN
LAZKAO-TXIKI
LARRAÑAGA
KOXME LIZASO

HAIZKOLARIAK

Aspaldian ez zen haizkora jokorik izan.

Egurra garesti? Haizkoraz lanean ari den basamutil gutxi?

Haizkolarizaleak bagara ere nahiko buruko min ematen digu halako egurrak alferrik galtzeak. Izkutatu samarrak dira gure artetik pagadiak. Pinudi beltz itxusiak bistaratu zaizkigu. Haizkora jokorako ere balio ez duten pinu ustelak.

Haizkora joko bat ikusten dugun bakoitzean poza eta nahigabea batera sumatu ohi ditugu barruan. Geratzen zaizkigun pago bakarrik ordu beteko gozamenaren truk desegingo ditugu, agian.

Dena den Gorputz egunerako, Maiatzaren 29erako, haizkora joku bat zerratua dute bi gaztek: Errezilgo Nemexio Arregi «Iru-reaundi»k eta Azkoitiko Manuel Sodupe «Montte»k.

Azkoitiko pelotalekuan jokatu dute, arratsaldeko 5etan.

Lan hau egingo dute:

36 ontzako hamarna enbor eta 45 ontzako bosna enbor ebaki behar dituzte.

Lanak aurrena egiten dituen izango da nagusi.

Alde bakoitzetik 50 mila pezeta jokatzeko dira. Hogeita mila duro etxeratuko ditu, beraz, irabazleak.

Erakusle bana hartzeko eskubidea dute haizkolariek.

ABERE-DEMA

Maiatzaren 24ean, larunbatean, jokatu da.

Azkoitiko demalekuan izango da, gaueko hamarretan.

Aiako «Gaztañaga» baserriko zaldia, batetik.

Bestetik, berriz, Zarauzko «Errotazar» baserriko behorra.

1.225 kiloko harriari heldu beharko diote bai zaldiak eta bai behorrak.

Ondoan laguntzaile bana izateko eskubidea badute, bai, biak ere.

Hogeita hamar mila pezetako saria jasoko du irabazleak. Diru hauek ez dira izango, noski, zaldiarentzat edo behorarentzat. Hoientzat bizkarrekoak.

KORRIKARIAK

Irakurri dudanez «Iruntxiberri» eta bere lehengusu Maizek jokatzeko diote elkarri, Uztailaren 20ean.

50 mila pezeta jokatzeko omen dira alderdi bakoitzetik.

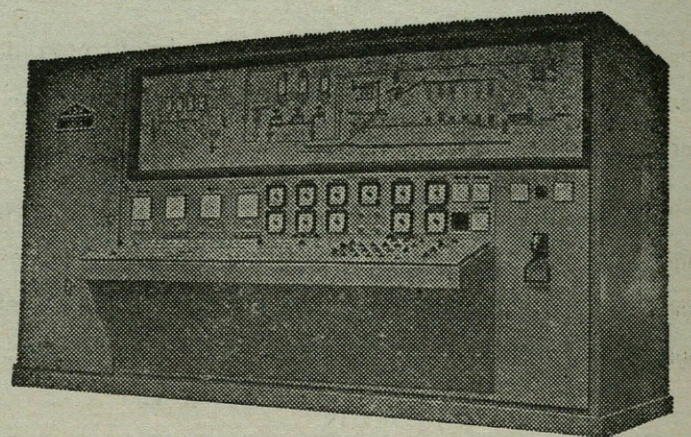
Baina Asteasuko Irizuk ere parte hartu nahi luke apustu horretan.

Honek ere beste 50 mila pezeta jarriko lituzke bere aldetik. Iruntxiberri eta Maizek uzten badiote hirurak lehiatuko lituzke.

Irabazleak 150 pezeta patrikaratuko lituzke.

Iruntxiberri eta Maizek dute hitza.

MUTIOZABAL

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

CIT ALCATEL (Francia)

«Gruak» ez iraultzeko elektroniko tresnak

Zembakizko Kontrolak Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)
Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duen.

HYDROMATIK (Alemania)
Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan

SIGMA (Frantzia)
Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak
INDRAMAT (Alemania)
Servo-zuzentzailea

MERKEL (Alemania)
Urarengandik babesteko loturak eta lanak

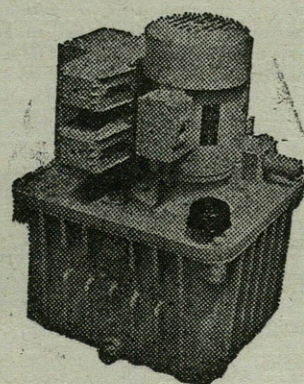
FORSHEDA (Suecia)
V-ring reten loturak

RUAL (Italia)
Goi presiotarako uraga giltzadunak

TUROLLA (Italia)
Ozkadurazko uragak

HYDAC (Alemania)
Indar irazkiak eta itzulerakoak

ADA
Uztai gisako euskarriak

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta

353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azkal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perla joan etorriak

Baserriaren alde

zeruko
ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoek.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaletano Ezelza Iturriza

ARPIDE SARIA:

Barruan 400 pezeta

Korreo batasunetako herrietan 620 pezeta

Atzerrietako beste herrietan 460 pezeta

Airez Aldez aurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 10 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola:

«Gráficas Navas»

A. Adoain, 1. IRUIÑEA

D.L.: NA. 80-1963

DEMOKRAZIA

Eskubidea

eta erantzukizuna

Hitzegiteko eta erabakitze eskubidea duten guztietatik, gehienek erabakitzen dutenaren arabera jokatu behar dugula talde-bizitzan eta herri-bizitzan, idazten genuen lehengoan.

Gehiengoaren iritzian oinarritzen da demokrazia.

Jakina, taldeari edo elkarteari edo herriari ez zaio uneoro edo zertaz iritzirik eskatzen. Taldeak, elkarteak, herriak bere agintariak, beren ordezkariak aukeratu ohi ditu epe jakin baterako. Bazarre, kideak eta herriak ordezkariak aukeratu aurretik eskaini zuten egitarau nagusi bati eman diote baiezkoa ala ezezkoa.

Ordezkariak badute lehendik taldeak edo elkarteak edo herriak onartutako oinarriko araudi bat. Oinarriko lege horren barruan xehatu eta mamitu behar dute agintea hartu duten herriari aurrez agindu ziotena.

Komunikabideak eta politikako alderdiek salatu ohi dituzte agintean dihardutenen zabarkeriak eta jauntxokeriak. Aipatu bi era hauen bidez, agertu ohi du herriak, bere iritzia eguneroko bizitzan eta borrokan.

Herriaren etorkizunerako joan-etorri haundiko erabakia hartu behar dutenean bakarrik eskatzen diote herriari bere iritzia, referendumez, epe jakinerako hautatuak izan diren agintariek.

Agintean denaren arriskurik haundienetakoa komunikabideak eta politikako alderdiek isilaztea da. Bestalde, ordea, hori da hain zuzen ere aginte-aldia igarotakoan hankaz gora amiltzeko malkarik labainena.

Epe jakinerako aginpidea eman die herriak bere ordezkariak. Gaur onartutako izan diren gizonak bihar gaitzetsiak gerta daitezke. Herriak jarri ditu eta herriak kenduko ditu.

Demokrazia ez da gaur goizean sumatua. Bazarre Nagusietan erabaki ohi ziren garai batean, Euskal Herrian, gizarteko gorabeherak. Zestoako udaletxeak oraindik orain gogorazi digu lehengo euskaldunen ohitura hori. Herri bakoitzeko alkateak bazuen, Zestoa adibidez, bere jarlekua. Honelaxe biltzen ziren, han eta hemen, Euskal Herriarekiko erabakiak hartzen.

Gizonaren nortasunean, askatasunean, izaeran, oinarritzen da demokrazia. Abereek ez duten ezaguera bat badu gizonak. Gizonan sinestea eskatzen du demokrazia. Ni ez naizela beste inor baino gehiago pentsatzea. Nere iritzia ez duela bestearenak baino gehiago balio uste izatea. Besteak bere iritzia agertzen uztea eta ager dezan laguntzea eskatzen du demokrazia.

Eta honetan ez dira erabat garbi demokrazia izeneko herriak berak ere. Diruduen eskuetan dira komunikabideak neurri haundi batean. Gizon bakoitzak bere adimena eta bere irizpidea lantzeko dituen erraztasunak edo zailtasunak ere diruaren arabera dira hein haundi batean. Irakaskuntza bera haundi txikien koskari eusteko eran jarria da.

Demokrazia giro jatorra maila eta leku guztietara zabaldu behar dugu: familiara, taldeetara, elkarteetara, irakaskuntzara, eliza, herria...

Baina ez dezagun ahanztu, demokrazia erantzukizun haundia jartzen diola bakoitzari. Gauzak ezagueraz egitea eskatzen dio, jakinaren gainean egitea alegia. Gizonki jokatzea eskatzen dio. Ez jakintasuna eta ardurarik eza uxatzea, hain zuzen ere.

Eskubideak berekin du erantzukizuna. Erantzukizunak berekin du eskubidea. Elkarren uztarlagunak direla esan ohi da.

Liburu irakurgarri bat

Batzuen iritziz gure herriaren aberasgarri, beste batzuenek berriz gure herriaren kaltegarri, ukatu ezina da halaz ere gure gazterian marxismoak dagoeneko utzia duen azterrena.

Hots, Maspero-k argitaratu berria duen liburu hau argi-iturri gerta da: kiok irakurleak; eta zinez gomen-dagarria dela esan daiteke («Les marxistes et la question nationale», Haupt-Lowy-Weill, Ed. Maspéro).

Egileek garbiki aitortzen duten bezala nazio-arazoa ez da banako honetan osoki aztertua izan; eta beste bigarren bat iragartzen da segidarako. Alde batetik marxisten jokatzeak URSSeko iraultzaraino bakarrik ikertu dira. Eta bestetik Europatik kanporako nazio-arazoa eta juduena ez dira bidenabar baizik ukituak izan.

Haupt-en lanak, halere, oso gauza irakurgarriak dakazki. Marxisten izkribu-bilduma bakoitzak batetik (Marx, Engels, Kautsky, Rosa Luxemburg, Renner, Bauer, Strasser, Pannekoek, Stalin, Lenin, Connolly), arrunt egokia eta aberatsa. Badaude ere, hasteko eta bukatzeko, Haupt-ek eta Lowy-k prestatu dituzten lanak, biak mamitsu eta interesgarri. Eta aipatzen den bibliografia, azkenekorik, ugari dator, eta ikasi-nahien gidari on.

Sineskeriatan erori gabe, bai G. Hauptek eta bai M. Lowy, ikuspegi desberdin xamarak izanik ere, onartu egiten bide dute marxismoaren ekarria. Ez bedi irakurleak Parisko bi irakasleok kontra gogorren aurkitzeko beldur ibil. Ez dago horrelakorik. Lowy, batez ere, oso marxismoaren aldeko agertzen dela iruditzen zait. Mamia hitz gutxitara bildu nahi izatekotan, zer ageri da liburuan? Oro har, zer esan liteke?

Lehen lehenik ondorio hau, nik uste: oso gogoangarriak direla «les silences marxistes sur le problème national» (Haupt, 14). Marxek ez zuen inoiz nazio-arazoa sakonki aztertu. Zergatik ez? Nazioak burgesiarekin sortu, eta burgesiarekin amaiarekin suntsitu ere egingo zirela sinetsita, marxismoaren sortzaileek ez zuten nazio-arazoa sekula zinez hausnartu. Nazioaren saillean oportunistak izan ziren Marx eta Engels: «(on trouve chez eux) des indications déroutantes, troublantes, contradictoires» (Haupt, 12). Ez zuten bide bakunik markatu: «On ne trouve chez Marx ni une théorie systématique sur la question nationale, ni une définition précise du concept de "nation", ni une stratégie générale politique pour le prolétariat dans ce terrain» (Lowy, 370). Hori buruz batera mintzo dira guztiz Haupt eta Lowy; gure Azurmendi eta Garate bezala.

Haupt-en hitzez esatekotan, «Marx eta Engels baztertzat txiki horien aurrean zainetan jartzen dira, prestatua duten harkunde-hildo bakar horretan ez baitira aisa egokitzen». Hori dela-eta, Kautsky-k berak Marxen ideiak xaharkituak eta «gaititu behar» zirela uste zuen 1896az geroztik! (Haupt, 21). Gure arteko batzuen ortodoxi-nahia ez da beraz oso berrizalea.

Ondoko urteetako kondairak ongi frogatu duenez (eta honi buruz askoz ere luzeago izan liteke Lowy-k 390-391 orrialdeetan dakarren hutesginen lerrokada) behin eta berri nazioa izan dira Marxen ondokoak, maisua bera bezalaxe, abertzale mugimenduen funtsari eta etorkizunari iriztean. Ia beti sumatu uste izan dute, Kautsky bezala, «abertzaletasuna»-ren atzean (beti «berria» eta «abertzaletasuna» horrela, Marx-engandik) herriaren nahia ez baina «gainbehera doan burgesiarekin joko» baizik ez dagoela. Hauptek ongi dienez, marxistek askotan pentsatu izan dute abertzaletasuna «contamination» hutsa dela, «kutsadura» hutsa, edo ta pénétration d'éléments petit-bourgeois dans les rangs du mouvement ouvrier» (Haupt, 38). Gutxitan sinetsi dute besterik.

Honi buruz oso harrigarria da, eta oso interesgarria ere bai, Polonia-ri R. Luxembourg poloniarrek hartu zuen bidea. Zernahi esanagatik ere Kondaira funtsean behin eta berri gertatzen eta arra-gertatzen baita! Nork ez du gaur bere inguruan eza-gutzen R. Luxembourg-en egoeran dagoenik? Nork ez ditu aurkitzen, oso osorik, Strasser eta Pannekoek-en ideietan, mila paperetan iraku-

rriak dituen leloen oihartzun xehea?

«Urteak joan eta urteak jin», ordea, eta abertzaletasunaren indar gaitza beti hor, eskemen nahasle; beti ere langile-burruka «hutsak» hondatzen eta kutsatzen, marxista ortodoxoen esanak abertzale arazoa duten herrietan ukaturik gertatzen, eta beti ere azalpen herri baten zai.

Eman ote zuen erantzun hori Leninek? Puntu honi buruz oso desberdin agertzen zaizkigu Haupt eta Lowy irakasleak. Bigarren honen ustez, bai; gutxi gora-behera erantzun egoki bat eman zuen Leninek marxismoaren barruan. Lehenengoaren ustez, berriz, Leninek berak «taktikaz» eta jukutiaz esan zion «bai» abertzaletasunari; ez filosofi-osotasunean. Abertzaletasuna klase-iraultzaren «détonateur» (59) bat izan daitekeela ulertu zuen Leninek. H. Carrère d'Encausse-k dienez, «nazio-arazoez arduratu zen Lenin, bai; baina, gure honetan, indar lehertzaile bat sumatzen zuelako» (59). Lenin, hitz batez, oso marxista gelditu zen: nazioak ez du, honen iritziz ere, berezko eskubiderik; baina klase-burruken azkartzaile izan daitekeen aldetik eta neurrian, bultzatu beharra da.

Lenin, hitz batez, Marx bezala, aurreko egoeran kokatu zen: nazio-arazoa ez da, izan, ezer berezirik. Abertzaletasuna ere berdina.

Batzutan aipatu izan ditut nik «austro-marxistak». Beti harritu nau gure marxistek (eta ni ez naiz horietakoa) Otto Bauer eta «Ekialdeko marxistak» gure artean ez ezagutarazteak, edo maizago ez aipatzeak. Zergatik ez? Haupt-en liburuan agertzen den O. Bauer oso

interesgarria da, ene ustez; eta bi-dezkoago litzateke hobeki ezaguna izatea. «Absurdistan»-go Errepublikak honetan, ordea, maiteago eta eza-gunago ditu jendeak R. Luxembourg eta Strasser, Renner edo Bauer baino...

Gauza bitxi eta jakin garri batzuk aipatuko ditut bukatzerakoan.

Liburu honetan bereziki agertzen dira Engels eta euskaldunak bizpahiru lekutan. Ageri denez (eta euskal marxistek orain arte esan ez zuten) oso irizpide txarra zeukan Engelsek gutzaz. Hegoaldeko eslaboak, bretoinak, eskoziarrak eta gu euskaldunok, «Kondairatik ateko herrien artean» jartzen gintuen. Hots, beti Engelsen hitzez esateko, herri horiek «behin eta berri gertatzen dira Kondairan, zeharo itzaldur edo des-nortu artean, kontra-iraultzaren aintzindari itsu; zeren-eta beraien izatea bera Kondaira-iraultza nagusiaren aurkako oihua baita» (Lowy, 374). Ez genekien Engelsek horrelakorik idatzia zuenik; baina orain hobeki ulertzen dugu «ortodoxo» batzuen iritzia!

Engels-en ustez (Lowy, 390) gu euskaldunok «nation réactionnaire par essence» gara!

Beharrik, Lowy gure alde mintzo da. Baina, irakurleak soma ditza-keen arrazoinengatik, ematen dituen arrazoinak ez ditut honera ekarriko. Ondikotz! Mila esker anitz, dena dela, Lowy irakasle hori!

Hobe honela, gainera. Jakin-min horretan besteren batzuek liburu agian irakurriko baitute. Eta, zinez, horixe bailitzateke denontzako onurakorrena.

LARRESORO

Konzejaltzarako Hauteskundeak

Hil honen 12an presentatu zen Korteten, Madrillen alegia, Erregimen Lokaleko legegai berria. Hainbat gauzaren artean konzejalak aukeratzeko eraz hitzegingo da.

Gauzak ondo ateratzen badira (eta oker ateratzeko arrazoirik ez da) demokratek espero eta nahi duten bezala, datorren urteko Urtarrilean, bakoitzak bere gustuko konzejalak aukeratu ahal izango ditu, gustokoak presentatzen badira behintzat.

Itsu da saguxarra. Ez du aurrean duena ere ikusten. Entzun, ordea, dena entzuten du. Baita ahapean esaten dena ere.

Nonbait... noizbait... NORBAIT konzejaltzarako asmotan dela jakin du. Etorkizunari begiratu behar omen zaio. Udaletxeko jarlekuetan garaiz esertzea beharrezkoa omen da: indarrak berdintzeko, herrigintzari begiratzeko eta batez ere gero izan dezakeen indarragatik.

Bide berria aukeratu duen Portugalen dugu Udaletxeek izan duten garrantzi eta eraginaren ispilurik garbiena. Zer jazo edo gertatu zaie ardurarik jarri ez duten alderdiei? «Movimiento Democrático Português»-en eskuetan dira Udaletxeak eta Alderdi Sozialistak lortu duen indarra ikusirik hauteskunde berriak aldarrikatzen ari da.

Oraindik nahiko astirik bada horretarako. Bienbitartean parte hartze aldekoak eta ez hartze aldekoak gorpuzten ariko dira, noski. Hala uste du saguxarrak.

Baina inoiz entzun izan dituen

zenbait gauza ezin ahanztu ditu. Ezin ahanztu dakiok langileria gertatutakoa. Noizbait entzundako hitzok gogoratzen zaizkio. «Nork gidatzen du langile mundua? Eskuetatik joan zaigu beste norbaiten onerako».

Gure erruz! oihu egiten du saguxarrek.

Inork ez biezagu galda egunen batean «Nork gidatzen ditu herria eta udaletxeko gorabeherak. Joan zaigu eskuetatik txoria».

Geure erruz! erantzungo dut orduek ere.

Saguxarra bera ere prest legoke leku horretarako bixta haundiagoa balu. Baina nora, duen bixta apurrez? Konzejalaren aulkian esertzeko ordezkariaren jarlekuan esertzen hasiko litzateke, agian, egunean batean. Nahiz eta oharkabean ez dagokion aulkian jarri, behar bada ederretsi egingo lioke. Nork jakierazi orduan?

Ez. Hori ez duk xaguxar baten zatitokia. Koba zuloan dingilizka lo egotea dagokio xaguxarri. Handik entzungo ditu kanpoan gertatzen diren gorabeherak. Esaten dena entzuteko bakarrik da gauza.

Beste ezertarako ez du balio. Begi bista hobea dutenentzat uzten ditu ageriko lekuak. Izan ere hain da itsu!

Baina denak ez dira ni bezalakoa. Urrutira ikusten duen jendea ere bada, zorionez.

SAGUXAR

zeruko
ARGIA

EUSKALDUN ASTEROKOA

EGIZU HARPIDA BERRI BAT
BIDAL TXARTEL HAU BETETA

Izen-deiturak

Kalea Zenbakia

Herria (Prob.)

ZENBAT GARA

✿ Berri soilak

Ekainaren 1ean X Umeen Euskal Jaia eratuko da Eibarren.

Umeen jai egun hau 1965 urtean sortarazi zuen S. C. R. Arrate elkarteak, eta, geroztik, 1969 urtean ezik, urtero urtero eratutako izan da.

● Bezperan, maiatzaren 31an, ohizko kantaldia eratuko da Eibarko bertako pelotalekuan.

Pantxo ta Peio, Xabier Lete, Lurdes Iriondo eta Gonzal Mendibil kantariak hartuko dute parte, baita trikitalariek ere.

● Ekainaren 6an, amaiera emango zaio Madrileko Ate-neoan urtean zehar eratutako izan den Euskal Herriko gaiei buruzko hitzaldi sailari.

Honako azken egun honetan Isidoro Fagoaga tenore ospetsu izana mintzatuko da, Unamunoz mintzatu ere.

● Uztailaren 24ean, Olaztin eratuko da Nafarroako II Kanta Lehiaketa.

Lehen saria 20.000,— ptako izango da kanta taldeen-tzat, eta 15.000,— ptakoa, aldiz, bakarlarientzat.

Izenak ematea Olaztiko Udaletxean, ekainaren 14aren aurretik.

● Maiatzaren 25ean bertsolariak Elizondon, Antxito-neko trinketea, arratsaldeko 5etan: Mattin, Lazkao-Txiki, Larrañaga eta Koxme Lizaso.

✿ Euskal Illabetea Donibane Loitzunen

Hona, besterik gabe, soil soil, Donibane Lohitzunen era-tzen ari den "Euskal Illabete" delakoaren barruan ondoko zortzi egunetan izango den programa:

Maiatzaren 25ean, EUSKAL JAIA, "Begirale" taldea sortu zeneko berrogei urtehurrena dela eta.

Maiatzaren 26an, gaueko 9etan, Daniel Landarten **Xuri Gorriak** eta... antzerkia aurkeztuko da Baionako teatroan.

Maiatzaren 29an, Rex Zineman, **Bizien Dohainak** eta **Ama Lur** izeneko filmeak aurkeztuko dira, iluntzeko 9etan.

Hilaren azkenean, 31an, kanta jaialdi bat eratuko da Donibaneko Gimnasioan, "Begirale" eta "Oldarra" taldeek ere parte hartuko dutelarik.

Ekainaren 1ean, azkenik, bertso saio Jai Alai pelotalekuan, Uztapide zaharraren omenetan.

✿ San Anton Abesbatza

Ari da, ari da.

Ari da, bai, Bilboko San Anton Abesbatza bere kanta saioa Gipuzkoan barrena agertarazten.

San Anton Abesbatzak urteberritan ekin zion "Gure haurrak, Herriaren Itxaropena" delako saioa aurkezteari. Ekin ere Bizkaiko edozein herritan ekin zion, eta otsailaren 2an ZENBAT GARA honetan esaten genuenez: "Merezi luke Gipuzkoan ere saioaren bat edo beste antolatzeak".

Geroztik, maiatzaren 3an Errenteriako Parrokia Nagusian egin zuen lehendabiziko agerraldia, eta hil honen 28an bigarrena egingo du Arrasateko Guria Zineman. Horrez gainera, dagoeneko badakigu jakin ekainaren 14an Eibar-ko San Andres Parrokian ere azaltzeko dela.

Kantariak gainera, "Gogortasuna" dantza taldeak, Le-jarza txistulariak eta Intxaurraga bertsolariak osatzen dute J. A. Kalzadaren zuzendaritzapean eratua den kanta saio hau.

✿ Erriberako berriak Irakurlea mintzo

Orain dela urte para bat edo, Zarauzko plazan ezagu-tu genuen euskaldun berri bati buruz aipamenen bat edo beste egin genuen. Nafar Erriberako bera, Ablitas deitu herrian sortua. Harritu ginen harritu, zein erraz mintzo zen euskaraz gazte hura, eta hona orain, ustekabea, haren gutuna, hainbat berri emanez:

Amatiño maitea!

Aspaldi ez garelako ikusi! Gogoratzen ahal haiz nola eza-gutu giñen Zarauzko taberna dotore batetan? Ni Ablitas-ko nintzela-ta... Eta gero, ZERUKO ARGIA batetan hortaz idatzi huen... Irakurri nian, bai... Baina ez nian, gaur arte, ezer esan.

Joanak joan... eta gu... hemen. Astirik ez eta, hiri, hiz-parringi-gizona haizenez berri hauek bialtzen dizkiat. Hik ikusi.

Uste diat "Diario de Navarra" jasoko dekalda, Nafarroa-ko berriak ezagutzeko eta. Baina "La Voz de la Ribera" behar bada ez duz jasoko; ikusi zak, gutxienez zenbaki hori, eta "Doña Carmen Albisu rinde culto al euskera como tributo a la lengua materna" artikulua irakurri zak, eta, behar bada, ZENBAT GARA hortan azaldu.

Carmen Albisuren seme batekin bizi nauk. Karmelo ikastolan (Santutxu) maixu dago; fisikoa izanik, preteknologia eta... ematen dik.

Tudela edo Tuterari (Erronkaritarrek, "Tutra") jarraituz, joan zen 18an ETI-ko (Escuela Técnica Industrial, S. I.) zinetokian jaialdi edo kantaldi hau izan huan: Ortizadar (Iruñako taldetxo bat), X. Lete eta L. Iriondo. Lagun batzu zutik egon behar izan hituan.

Beste gai batetaz: Ablitas-en ere jaio berri bati Eneko izena eman diote, juzgadoan burruka egin eta gero. Eta azkenean, gainera, ez Eneko "Enekon" idatzi diate pape-retan.

Urrango arte eta... eskerrik asko! Daniel López Moreno.

● Danielek bidaltzen digun "La Voz de la Ribera" astekari horretan irakurtzen ahal dugunez, Carmen Albisu, giputza bera, bost seme alaben ama eta alarguna, Tuteran bizi da azkenengo hogeita hamar urtetan, eta orain dela lau ekin zi nobrekaxa eta dohan euskaraz irakasteari. Aurt-en Diputazioa jabetu da emakume honen lan isilaz, eta gela bat irakaskuntzarako eskainiz gainera, soldata ematen ere hasi zaio. Ez da, nonbait, Nazioarteko Emakume Urtea alferrik etorri!

Bestalde, poztutzen gara poztu Erriberako euskal giroaz eta nortasun jabetze horretaz, eta horra ENEKON izen hori Satrustegi jaunaren artxiborako, Erriberako giro sanopo-troaren ezagugarri.

✿ Lehenengo jaunartzea dela eta

Maiatzean jaunartze garaia dugu. Eta urtean zeharreko beste hainbat denboralditan bezala (Gabonak, Errege eguna, Aste Sandua...) ausnartze garaia, gure erlijiaarekiko zentzu eta jokaera nolabait aztertze ordua, gizarte mailan behinik behin.

Ez gara jaunartzearen transzendentzia hitzegiten hasiko. Azken batean, funtsean, jaunartzearen zera argi dagoela-koan gaude. Ez horren argi, ordea, gure haurren lehen elizkizun horren inguruan egin ohi dugun montajea.

Hasi jantzetatik, senide arteko bazkaria eta nork erre-galu gehiago biltze horretan, haurrari nekez ahaztuko zaio Eliza Amarekin izan duen lehen harreman hori. Hauzia, berriz, ez da ahaztuko zaion ala ez, zertaz gogoratuko den baizik.

Bazkaria eta erregaloak guraso eta tarterikoei dagoz-kie, eta, horretaz, gaurkoz behintzat, inolazko baremorik jartzerik ez dago, gero eta zuhurtasun eta kontzientzia gehiago eskatu ezik. Jantziez, osteraz, zerbait egin da eta zerbait gehiago egin behar litzateke, apaizok galtzak era-kusten dizkiguten sasoi honetan ez bait ditugu haurrak ko-komoko jantziko.

Duela zenbait urte erabakiren bat edo beste izan zen jaunartze eguneko jatzera arazo honetaz, baina, itxura de-nez, tokian tokiko parrokoari dagokio azken hitza, eraba-kioz ez bait dituzte ondorio berdinak herri guztietan izan.

Deba arroko zenbait herriri dagokionez, esate baterako, Bergaran eta Oiñatin mutikoak "almirante" eta neskatilak XV mendeko Iruineko andereak bailiren jatzten diren artean, Eibar eta Arrasaten, aldiz, mutikoak kaleko azaldu ohi dira aldare aurrean, eta neskatoak, berriz, "kaputxino" jantzita.

Bi jokera arteko desberdintasuna, herri bakoitzeko fi-losofia eta pentsamoduaren ezagugarri ere badela uste du-gu, zeren, azken batean, gizarteak pertsonak egiten dituen bezalaxe, pertsonok ere gizartea moldatzen dute eta.

✿ Ez ditu historiak ezagutuko

Maiatzaren 9an barra barra zabaldu zen Bilbon bonba bat jarri ote zuten Correo kaleko Verdes liburu denda. Verdes da Bilboko liburu denda artean euskal libururik gehien saltzen duena.

Bide zuzenetik jakin dugunez, ordea, gauerdian ibili zi-ren, bai, baten batzuk atea bota asmoz, azken batean lortu ez bazuten ere.

Hala ere, Concha kalean IKERen bulegoan sartu ziren sartu, gauzez, eta liburu guztiak lurrera bota zituzten. Ur grigoak ireki eta, lurrean zehar urak berak liburuak al-ferrik galdu zituen. Galerak miloi terdi pezeta inguru izan dira, eta urak —IKERen bulegoa 8. bizitzan dagoenez ge-ro— hondatu ditu beheragoko bizitzak ere.

IKER da "Verdes" liburu dendaren jabea.

● Gau berean, "Herriak" liburu dendaren aurrean hi-ru auto geratu ziren, atea apurtu, arazak bota, eta liburuak zapaldu eta sakabanatu egin zituzten.

Geroztik, beste burugabeko hainbat bortxakeria ere izan da, beste zenbaiten aurka.

Egileon izenak ez ditu historiak ezagutuko.

✿ Lan Kide Aurrezkiaren "Komikia"

Lan Kide Aurrezkiaren laguntzari esker ANAITASUNA eta ZERUKO ARGIA aldizkariak argitara eman ohi digu-ten KOMIKIA delakoak aldaketa bat izango du aurreran-tzean.

Lehendabiziko orrialdean Jon Zabaletak egin ohi zi-tuen "poxpolu" ipuinak ez dira zati batetan gehiago ager-tuko. Haien ordez, Iñaki Alvarezen ipuin motak osatuko du lehen orrialdea.

Iñaki Alvarez, Jon Zabaleta, Debako Arte Eskolan ari direnetariko bat dugu, eta bere egitekoa haurrentzako grafia narratibo batetan abiatuko da. "Mikel", "Eguzkia" eta "Eu-ritakoa" izango dira pertsonai berriak, eta beren arteko ha-rrema neta pasadizek, osatuko dute Iñakiren emaitza.

Etxean haurrak ditugunok badakigu jakin zer nolako ongi-etorria egiten zaion "Komikia" honi, eta haurren mun-du grafiko horretan saia dadila opa diogu lankide berriari.

✿ Itxurak eta muinak

Nafarroako Ezponda eta les prokuratoreek, eta Gipuz-koako Otazuk, eskari bat cgin diote Madrileko Gobernuari, Gipuzkoa eta Bizkaia lurraldeei 1937 urtean galerazi zitzaie-ekonomi akordioa berriro ere jarria izan dadin erreguare-kin.

Hiru prokuratore hoi-entzuz, zorioneko "preambu-lo" lotsagarri hura kentzea ez da aski. Behar litzateke le-gea bera ere lehengo hartara itzuli.

● Gure ustetan, "preambuloa" kendu edo ez kendu, lege arazoa baino iritzia kontua da hori, komunitate batek beste bati buruz izkutan nahiz agirian agertu izan duen iritzia alegia.

Ekonomi akordioa, ordea, gauza zeragoa da, praktikoa-go noski, legez eta bestez dagoen edo ez dagoen gauza bat alegia.

Iritzia da gutiena. Ekintzak, ekintzak behar ditugu.

✿ Lau aipamen labur

Retegik seigarren txapela irabazi ahala, Azkarate pelo-ta jokoa uzteko asmotan da.

Ekainaren 5ean, behintzat, omenaldi egun bat eskaini nahi zaio Elorrioko plaza gizon honi.

Horrenbesteko "vedettekeria" non-nahi sumatzen den ga-rai honetan, Azkarateren portaerak merezi du omenaldi bat. Hori, hori, Hilario!

● Remigio Mendiburu euskal eskultoreak lehen saria irabazi du San Ferminetako Zezen Feriako txartel lehia-kean.

Arto hosto batzuek, kainabera bat eta larru itxurako zerbaitak osatzen dute sumatu duen ikuspegia, "collage" delako gisa burutua.

Artista eta Herriaren arteko komunikabide horretan, be-netan interesgarri iruditzen zaigu Mendibururen mailako batek txartelgintzari ekitea, eta are gehiago, apika, herri giroko epai-mahai bat haren plastik zentzu eta mezuaz ja-betzea.

● Elgoibarko Guraso Elkarteak, eskola-mutilen nor-tasun eta gaitasunari dagokien ikertze lan bat egin asmo-tan dihardu.

Ikertze lan horretan, gurasook honako hauziaz ardura daitezen moldatuko diren hitzaldiez gainera, psikoteknia istudio bat egin nahi lukete, eskoletako neska mutilen ar-tean, hamar-hamabi urtekoen artean batipat.

● Eibarren aurera doaz beren ikastola berri horrekin. Dagoeneko zortzi miloi bildu dira ikastolako gurasoen artean, eta bost inguru hainbat lantegiren artean.

Oraindik bada eman ez duen lantegirik, eta ez denda eta ez gainerako eibartarrei ere ez zaie ezertxo ere eskatu.

"BEDATSIAIN DIRADE ZUHAINAK LORETZEN" ...

GUDA BAT, ARRAS INTERNAZIONALIZATUA

Amaitu berri dugun Vietnamgo guda, betidanik izan du da arrunt internazionalizatua. Guda guziek, nazioarteko politikan, katramilarik franko izan ohi dute. Hau zora jotzeko, etxean bertan aski adibide arki dezakegu, euskaldunok noski. Plegu honetan, Eialde Urrunean, bigarren Mundugerratearen bukaera ondotik, anitz im-perialisten jokabideak berriztatu ziren; eta haatik ere, perialisten jokabideak berriztatu ziren; eta haatik ere, indotxinako aberriok, nazioarteko katramila anitzetan, aski katiguri iraundute.

Gisa honetan, ea batez ere yankitarrek, S.A.T.O. erakundera bildurik zituzten zenbait aberri ere, impar-tzialtasunaren oreka galdurik, Vietnamiako gudari lotu-rik gelditu ziren. Guda honetan, Herri baten nortasuna zegoen jokoan, askatasuna, burujabetasuna, demokra-zia eta batasuna goihelburu zituen aberri eredu-garri honi arnasa zitzaion ukatzen. Haatik, herri ttipi eta menperatu baten askaziogintza zenez gero, hots, abe-rrri borroka gorri gorria, ez zegoen jarkera uherretan ibiltzerik. Zeren aberri-burruka baita ideologia mota guztiak, plazarazten dituen arazo bakarrenetarikoa. Hil-do honetan, politikari, nahiz gobernari eta orobat inte-lektualik iaioenak, beren jarkera hartzera eta hitzema-tera behartu ditu, Vietnamgo gerlak. Gogora dezagun, Vietnamiako gerla, galda gorrian zegoen kinka larrian, «Russell Tribunaleko» epailariak, batzartzeko asmoz, Frantziara bildutzeko ukamena, nola jaso zuten De Gaullerengandik. Baina handik urte gutxitara, Frantzia-ko gobernuak, Kissingerren «paktomaniak» eraginik, non aberri impartzial bat bailitzan, Parisko hiri internazio-nala, bakezkoak egin zitzaion, eskaini zien!!

Gudaldi honetan, poztu izan gaitu zenbait jakintsu eta gizon ohoretsuen epai ausartek. Entzule izan gi-nenez gero, bego lekuko soil, Parisko Odeonen, 1970gn, Biafra, Nigeriaren menpean errenditu, Bertrand Russell haundia hil eta Brasilgo torturak mundua asalatu zu-ten, egun latz haietan, J. P. Sartrek egin zuen mitin ozena, Zeren, gizon bakar batek, sarritan, ahalmen jo-kabide zorrotz eta ausartaz, opinio internazional bat sortzen eta girotzen lagundu ez dutenik? Eta Euskal Herri ttipi honetako, kantari, bertsolari eta aldizkariak ere; ez dira mutu egondu. Indotxinako genozidio ba-satia jasan ezinik; alde edo molde, orok genuen zer-bait esatekorik.

Nazio arteko ikuspegi orokar honetarik, gerla hau erreparatuaz, vietnamiarrentzat garrantziz beteriko zen-bait egune jorratuko dugu.

1945-eko IRAILAREN 2

Bigarren Go Gerla Nagusia bukatu zen urte hau, his-toria berriarentzat giltzarria izandu zen; Vietnamentzat, bereziki, gogoangarria. Urte hartako Irailean, Hanoi hi-riburu zutelarik, Errepublikak Demokratiko bat sortu zu-ten. Ordurako, Ho Chi Minhnek, Alderdi komunista, 1930an, eta, 1941an, Viet Minh, 1954garrena arte fran-tsesen aurka borrokatu zen erakundea, sorturik zituen. Viet Minh izeneko abertzaleen erakunde honek, oina-ritzko bi puntu zituen: bata, Frantziako imperialismo, eta bidenabar, Vietnamgo feudalismoaren suntsitzea. Bestea berriz, proletari, laborari eta beren lan-eskua alokairutze zutenen arteko gobernu eraikitzea. Ga-raiotan, Ho Chi Minh bera gisa honetan mintzatu zen: «Gure Herriak, bi uztarriren azpian sufritzen du; zaldi eta basaidien antzera, frantses zapaltzaileen zerbitzuan egonaz gainera; japoniar lapurren menpean, jopuek be-zelaxe gaude...».

1945-1954. FRANTSESEN ERORTZAPENA

Hanoiko Errepublikak gaztearentzat, bere lehen urra-tsak, benetan zailak eta gogorrak gertatu ziren. 1945an, aliatuek aldarrikatzen zuten «Demokrazia» hura, hitzon-tzikeriazko mintzo ustel bat besterik ez zela; aisa su-matu zen. Gerlan garaile atera ziren aberri indartsu haiek, berriro lehengo lanbide zaharretara jo zuten, eta bereahalarik, kolonikuntzak berriro ziren. Hiruga-rrer Munduko nazio gazteberrituek, eta Hirugarren Munduko nazio gazteberrituek, eta Hirugarren Munduko ez den beste zenbaitsurek ere alajaina (nor mintza daiteke honetaz, gu bezain garbi?), argi zekusaten beren askatasuna, aliatuen promesa idorretarik ez bai-no eguneroko borrakatik letorkietela. Gatozen arira ordea.

1945an, Frantziak, onartu zuen Hanoiko Errepublika, 1946an burutu egunean hain zuzen. Baina, frantsesen helburuak, ez Indotxinan eta ez Argelian; autonomia zaleak ez ziren. Erdiakoiak eta metropolaren zerbitzu-koak baizik. Eta arras larderiakoiak noski! 1946garrengo urte hartan bertan Haifong bombaz birrindu zuten, 6 milatik gora, hilik gelditu zen. Urte honetantze hasi zen hain zuzen, Vietnamiarrentzat, hogeita hamar ur-tetsuotan pairatu duen guda lazarria.

Ho Chi Minhk dei larri bat eginaz, Herri osoa bildu zuen borrokara, harik eta Frantziako harmada impe-rialista, Dien Bien Phu-n erabat makurtu zitzaionen arte; borroka gorrian ihardun zuten.

GINEBRA 1954

Urte zail eta malkartsua, Ginebrako hauze ere, viet-namiarrentzat. Frantsesak etxeratu ziren garaitik, ba-zirudien bakezkoak eginik zituztela. Ordea, ez zen hala gertatu. Nazio arteko politika, labegoria, gerla hotza-koak garaik izaki. Asia aldean burutzen ari ziren zen-bait gertakariak; aski urduritzen zituen, Eisenhower-Nixon-F. Dulles, yankitar gobernariak. Korea, gudari saldo izugarriak eramanez, galdutzea lortu zuten, He-goaldea bederen, baina Txina, 1949an herri-iraultza bat eginez gero; zutik zirauren. Egoera honetan, larri eta gorri zekusaten yankitarrek beren burua. Frantziako IVgarren Errepublika akituaren beharakada sumaturik, indotxinatarren askaziogintza ito beharrez, imperialis-moaren eginbideak, beren esku hartzea deliberatu zu-ten.

GINEBRAKO ERABAKIAK HANKAZGORA

Uztailaren 21an burutu ziren erabaki historiko haiek, U.S.A.-rentzat eta Vietnamiarentzat adierazpen ez ber-dina zeukaten. Vietnamiarentzat, Ginebra, frantses-ko-loniakuntzaren amaiera zatekeen, herri libre bat iza-teko, inoren itzalik gabeko hauteskunde garbiak egi-teko eta honez aparte, herri batu bat izateko esku-bidea ematen zion Ginebrak. Amerikanoentzat, besterik zen Ginebra. Lehenik bederen, hauxe: frantseskolonia-kuntzaren urkamendia eta berak muturra sartzeko aitz-a ezin bitxiagoa. Bigarrenik «Mundu Librearen» ize-nez, imperialismo berri baten, demagun yankitarre-na, finkamentua. Aurrentzean, Mendebaldeko zibilizazio-aren artzaiak; yankitarrak izan ditugu.

Lehenbizi bururatu zitzaiontena, Koreako experien-tziaren argitan noski, «hamazazpigarren paraleloaz» ba-liaturik, herria zatitu eta Hegoaldean polizi-gobernu bt sortzea zatekeen. Harako gobernu yankitartu haren buruzagia, Ngo Dinh Diem diktatorea izandu zen. Diem-ek, izugarritzko hilketak, zigorketak eta espetxeratzeak eginez; hauteskundeak galeraiz zituen.

Amerikanoek, muturra sarturik zeukaten Vietnamen. Bainen beren «defentsa libre» zuritu beharrez, 1954gn urteko Irail bertan, S.E.A.T.O. sortu zuten. Manilako hirian sortu zen erakunde hau, Mendebaldeko O.T.A.N.-en antzekoa dugu. Gisa honetan amerikanoek, beren morroi eta guzti, Asiaren Hegoaldean, bururaten zi-tzaizkieten ankerkeria mota guztiak obratzeko leigitza-la eskuraten zuten. Harik eta Parisko egiuneak egin arte, hogeit urtetsu inguruan, amerikanoek, egunetik egunera eskalada gogorragoa egin dute. Urte hauetan zehar, Vietnamgo herriak, yankitarren barne-desoreka guztiak jasan beharra izandu du. USA-ri zerbait zuzen egokitzen ez zitzaionean; makilkadak vietnamiarrentzat. Adibidez, Kubako, Fidelen iraultzak, eragin handia izan zuen.

PARISKO ERABAKIEK, ZERTARAKO?

Martxoaren 2-an, 1973gn, Parisen bederatzi artikulato pakto ozen bat egin zuten, USA eta Hanoik. Eme-retzi urtetan borrokan ibili ondotik, Vietnamiari, oster, Ginebran lortutako eskubideak birritatzen zitzaiz-kion. Nixon-Kissigerri, «vietnamizazioaren» teoria argi-tan, bakezkoak egiteko, Hanoiko gobernu Parisera dei-tzea aski zela zeritzaien. Paris, ordea, ez zen Ginebra, emerretzi urtetako tarte luzea dago, batetik bestera. Eta amerikanoek sekula entzuterik nahi izan ez duten erreallitate bat lekuko. Hots, Hegoaldeko, Aldirako Go-bernu Iraultzailearen indar sendoa. Parisko egiunearen ondotik ere, Nixon, Ford eta Kissingerrek nahiago izan du, A.G.I.-rekin konponduaz, gobernu demokratiko bat eraikitzea baino; Van Thieuren errejimene ustelduari laguntzen jarrai. Haatik, Parisko erabakiek ez dute fun-tsean ezer aldatu, gerlak berdin segitu zion; baino oraingoan, Ginebran gertatuaz beste, txanpona vietna-miarren aldera erori da!! Bazen garaia!!

SAIGON-HO CHI MINH

Ho Chi Minh izena hartuko du Saigonek, agian oho-rezko izen bat bezela. Hemendik aurreruntz, historia berri bat dute etorkizun, eginbide latza eta astuna; baina itxaropenez bete. «Gure mendiak, hibaia eta gizonak, beti geldituko dira. Yankitarrak suntsitu on-dotik, hamar aldiz ederragoko aberri bat eraikiko dugu. Iparraldeko eta Hegoaldeko gure aberkideak, berriro lehengo teilapean elkartuko dira. Gure herriak, aberri txiki bat izanik, Munduko imperialismo-rik gogorrenak garaitu dituen ohore berezia izango du...» (Ho Chi Minh-k 1969ko Maiatzaren 10-an idatzi zuen testa-mendutik).

Bedatsian dirade zuhainak loretzen, kantatzen duten zuberotarrek, Bedatsiak goxo dirade Nabarrako bostea-tan, dio Hiruriko Etxaunen bertso batek ere. Gu, orain-go, kanta hutsez konformatu beharko dugu. Aurtengo bedatsiaren edo udaberriaren etorreraz, Vietnamia lore-ta. Gure Zuberoka negarmalkotan busti...

ANATSAN

G U I K A S L E O K

COU BERRIA

Biharko gizonak gaur gertatu behar dira. Gizartearen oinarrietako bat da heziketa antolatzea. «Gazteengan da etorkizuna». «Ikasleek landuko dute kultura». Esan ohi da.

Heziketa zabaltzen, hobetzen eta berritzen pedagogia saiatzen da. Be-rritzea eta aldatzea, berriz, eguneroko gertakizuna da gaurregun. Bata bes-tearen ondoren aldatzen ari dira urtez urte, metodoak, tresnak, gaiak eta abar.

Guk, ikasleok, ez dugu azkeneko heziketa bidea eskatzen. Baina Erdi Harokorik ere ez dugu nahi.

Heziketa bidea berritze honek Madrileko Ministerioa ere astindu du. Harrieko goroldioak garbitzea bururatu zaie horretan dihardutenei eta COU ume-zaharrari berri bat ematea erabaki dute.

Hona B.O.E.k eman dituen arauak. 78-79 ikasurteetik aurrera bete be-harko dira.

1. DENONTZAKO GAIK

- Atzerriko hizkuntza, 3 ordu astero.
- Filosofia, 4 ordu astero.

2. NORK BERAK AUKERATZEKOAK LETRAS SAILEAN

- a) Nahitaezkoak:
 - Literatura, 4 ordu astero.
 - Historia del mundo contemporaneo, 4 ordu astero.
- b) Bakoitzaren aukeran
 - Latina, 4 ordu astero.
 - Grekoa, 4 ordu astero.
 - Matematikak, 4 ordu astero.

ZIENTZIA SAILEAN

- a) Nahitaezkoak
 - Matematikak, 4 ordu astero.
 - Fisika, 4 ordu astero.
- b) Bakoitzaren aukeran
 - Kimika, 4 ordu astero.
 - Bilogia, 4 ordu astero.
 - Geologia, 4 ordu astero.

Hortaz gain gaztelania hizkuntza, Espainia izpirituen formazioa, kiro-lak eta mintegiak emango dira.

—oOo—

78-79 urtera arte beste moldaketa honek jarraitzen du:

1. DENONTZAKO GAIK

- Atzerriko hizkuntza.
- Gaztelania hizkuntza.
- Matematikak

2. NORK BERAK AUKERATZEKOAK

- a) Fisika, kimika, biologia, geologia, matematika bereziak.
- b) Historia del mundo contemporaneo, filosofia, literatura, latina, grekoa, eta geografia-ekonomika.

—oOo—

Zatiketa hau ez dakigu zenbateraino den egokia eta baditu bere zail-tasunak. Dena den irakaskuntzaren bir-berritzea eta gorpuztea dakar eta irakasleak aldatzea (gogorra, noski, hortik bizi denarentzat). Bestalde liburu argialetxeek ere ez daude aldakortasun horren gupil mugikorrean ibil-tzeko prest.

Konta ezin ahala ondorio ditu aldaketa horrek.

Baina jotzen diguten txistuaren arabera dantzan egin behar guk.

SELEKTIBIDADEA

Amaika hauts harrotu du urte t'ardi honetan arazo honek. Galbahe horrek beldurrez ihardun dugu COU osoan. Unibertsitateko sarrera erraz-teko baino gehiago sarrerako atea iteko da COU. Aukera bat egiteko, berexteko, galbahe bilakatu da.

Ikastetxeak haunditzea eta ugaltzea baino errazagoa nonbait ikasleak urritzea eta bakantzea.

Eta gehienetan diruz urri direnak geratuko dira atzean, hoiek izan bait dute ikasteko aukerarik gutxiena.

Jokabide honen aurka jaiki dira Barcelonako Unibertsitatea eta beste zenbait erakunde. Ikaslegoa ere aurka da noski.

Kinka larrian dira irakaskuntza eta hezketa. Beharrezkoa da aldakun-tza. Ikasleok konformagaitzak izanaz bakarrik ezer gutxi aurreratzen dugu.

Baina bide neketsuan hezitzen dela egia bada, ondo goaz.

Jose Anjel GARAIZAR

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gastelz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Car-tagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Cor-ña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

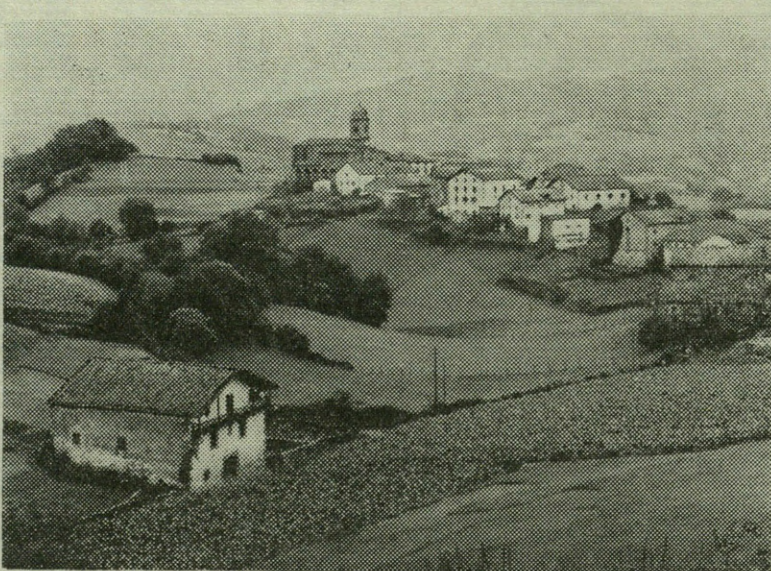
Hernanlirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Baztango mendiak

Gaurko egunean Baztango ballea ezagutua da Euskal Herri osoan. Orai ditugun aurrerapenekin jendea aisa mugitzen da eta bai neke haundirik gabe harat-hunata egin ere. Hori dela bide bertze lurraldetako euskaldun jendeak maiz ikusten ditugu gure Baztan alde huntan, hor ageri baita bere fama Euskal Herrian eta bertze lurraldetan gaindi ere hedatua dagoela. Gaurko egunean mendi zaletasunak garrantzi handia dauka eta hala ikusten ditugu Iruñe eta Donostia aldeko gazte anitz Baztango mendietan kurri gainez gain ibiltzen direla haize osasungarriaz beren bularrak garbituaz, gisa hortan hirian iretsi duten pozoia kanpora aurtikiaz. Igande eta jai egunetan gure mendiak badute arrakasta, jendea ohartu baita mendietan ibiltzeak on egiten duela, osasuna bizkortu eta izpiritua piztu jainkoak eginkako edertasunaz liluraturik.

Iruritatik Belate bidean: Ziga: Baztango leihoa

MENDIAK

Baztango mendi famatuena, aipatuko ditugu: ADI 1.460 m.; SAYOA 1.422 m.; ZURIAIN 1.408 m.; OKOLIN 1.357 m.; AUZA 1.312 m.; GARTZAGA 1.290 m.; OKORO 1.265 m.; ARGINTZU 1.213 m.; LARRAKARTE 1.171 m.; MENDAUR 1.125 m.; ABARTAN 1.102 m.; LARRAZMENDI 1.085 m.; GORRAMENDI 1.084 m.; GARMENDI 1.072 m.; IPARLA 1.056 m.; UBEDO 1.034 m.; EKALTA 1.034 m.; ARGANETA 1.012 m.; ALKURRUNTZ 945 m.; LARUN 904 m.

Nere lan huntan nai nuke Auza mendiaz zerbait erran aipamen berri bat eginik.

Auza mendia Baxenabarra eta Baztango erdian kokaturik dago, alde batetik Erratzu eta bertetik Banka duelarik. Mendi haundia (1.312 m.), dermio zabalak eta Frantziaren mugatzen duela, Mugari andana bat ere ikusten ahal dugu bere inguruan, denak beren izenekin, eskualde huntako artzainek ongi ezagutzen dituztenak eta anitzen harat-huneten lekuko direlarik. Interesgarriak lirateke hoi izenak aipatzea. Izpegiko lepotik ezker Auza aldera ditugu: Makolako lepoa, Tuturru eta Nekaitzko lepoa. Gero mugariak, Xori-lepo (101) eta hunen segidan Elortako lepoa, Alkondo (hemen bada iturria), Arrigorri (erriotz haundiak Banka aldera), Lezeta (leze anitz badirela izenak du adierazten), Sakana, Mugarrizabala, Ixtauz larleku, Urdendeieta, Dorraín, Argañeta (mugarria kasko kaskoan dago) eta Pagazaldei muga 114. Horra hor Auza mendiaren marra, Benafarroa alde batetik eta Nafarroa bertetik gure lurralde maitea bi zati eginik.

ELE XAHARRAK

Auza mendiari buruz badira zenbait ele xahar, hango lezetan sorginek eta lamiak beren egoitza dutelarik. Badira ere oraindikan zenbait erran xahar ahotan dabilzkanak:

«AUZA-ko KASKOAN LANO, BIER DENBIRA BANO» eta baita ere YANA-ko ZOKOAN LANO, BIER DENBORA SANO (Yana-ko zokoa Auza-ko mendi berean dago). Bada bertze bat ere: «AUZA-ko KASKOAN BERTZA, BIER DENBORA BELTZA». Hor ageri da Auza baduela itzal berexi bat mendez mende irauten duena eta hortan jendeak sinestea dularik. Gain hartan egonak garenok ikusi dugu kasko kaskoan zilo haundixko bat badela eta denbora batez norbaite haitzurrez egina. Horrek badu bere funtsezko arrazoina. Duela urte batzuk gizon bati buruan sartu zitzaion Auza-ko kaskoan urrea bazela eta egunero joaten omen zen gain hartara eta haitzur haundi batekin hantxe zarpaka mendia zilatzen urrea erdietsi nahirik, eta hau behin ere ez agertu. Noizbait ere gizona etsituta lanari utzi zion alferrikako nekeak jasan eta ondoan. Auza lehenago ere solas-bide franko eman ditu 1913ko. Ekainaren 2a zorizaitoko eguna baztandarrentzat. Oroitzapen txarreko egun hartan urez aunpatutako goibel ikaragarri bat Auza-ko mendian lehertu zen eta uhaldea erdiz-

ka ixuri Banka eta Erratzu aldera. Herri hau bete betean arrapatu eta ondamen izugarriak egin ere, etxeak bota eta sekulako «maltertzioak». Gero uberroak Elizondo eta Elbete ere erdi erditik arrapatu eta bi herri hauek ere desegin bi persona ito zirelarik. Gertakizun beltz hunek doluz eta nahigabez bete zuen zenbait familia. 62 urte joan dira baina oraindikan zaharrek egun hori beren gogoan daukate. Huntan ere Auza-ko mendiak badu zer ikusirik. Baita ere erraten dute aspaldiko denboretan gure eskualde huntan urte batez sekulako idortea gertatu omen zela eta idorte eta beroaren bortxaz Auzako kaskoari ausa lotu. Su bortitz hunek hola iraun omen zuen egun andana bat gau eta egun eketan; «volcán» bat iduri. Gertakizun hunek ere ele franko sortarazi zuen.

BIDERIK ERRAXENA

Auzara igateko biderik erraxena Erratzuko Iñarbildik dugu. Hemen dik baserri batzuen ondokit beti gorra eta mendiaren bizkara erdietsirik galtzerik gabe gaineraino. Izpegi aldetik ere eskuin harturik Elortako lepoan barna beti goiti kasoraino. Elizondotik Auzara ere ederki joan daiteke ibilaldi ederra eginik. Anzanborda auzotik goiti, Irilintziko harrien barna beti aintzinat Burgeko mendia ezker utzita, Beartzungo hauzoa eskuin eta Igarbegikoa ezker Basabarko lepotik aurrera. Leku huntan bada borda bat belai batekin eta lizar arbolez inguratutik. Hortaz jende arrotek «La borda de los fresnos» izenarekin bataiatu zuten, baina leku hunen egiazko izena «BASABAR» da. Inguru huntan eta pixka bat aintzina go bidea utzi ea eskuin aldera bada jentil-harri edo «dolmen» polit bat hemengo jendeek «Errolango harrie» deitzen diotena. Oso interesgarria. Berriz bidea harturik eta

aurrera segituz muga aldera Urruxka eskuin utziaz Pagazaldeiko leporaino, muga 114. Hemendik ezker mugaz muga, Argañeta muga 113, Dorraingo lepoa 112 eta beti goiti hantxe dago Auza. Eguraldi ederrakin ikuspegi zoragarriak ditu, Pirineoko mendiak, itsasoa, Baztango ibarra bere oinetan, Aralar eta gainerakok mendieta zelai, ehunka baserri eta oihan aberatsak bazterretan. Leku atsegina da, zelai ederra gain gainea, bazka ausarki eta ardi eta behor nonnahi. Gero jautsi daiteke Erratzura Gorostapolo hauzotik barna herriraño. Toki atsegin-garriak denak Baztango txoko guziak bezala.

LEKU IZENAK

Mendi, lepo, erreka eta zoko guzien izenekin, beti bada zerbait erran beharra. Muga 130 aldera bada leku bat Azaldegi deitzen dena eta alderdi hartan eta mugaren hurbil eta zoko mospelean bada zelai zingiratsu bat, fama haundikoa eta anitz entzuna. Hemen ere erdaldun kutsua ageri da eta hala kaletar erdaldunek «La balsa de las ranas» deitzen diote. Zingira huntan negal (igel) anitz biltzen bait da hortaz datorkio izen berri hori. Baina orai erran dezadan zingira horrek ere baduela bere izen jatorria eta egiazko izena: «ITOSOINGO LOGIE»; hemengo euskaldun garbiek deitzen dioten bezala. Zaindu ditza-gun gure lekuko izenak bidegabeke-riak egin gabe eta ezakienak ikas dezala: «ITOSOINGO LOGIE».

Auza mendiari buruz zerbait agertu dut, xehetasun apur batzuk bederen eta nere ahalmenaren neurrian. Ilunabarta du eta etxera nindolarik Auzara begirada bat eginik eta gain hartan ageri dena ikusirik, «Atx» diot nere baitan: «AUZA-ko KASKOAN BERTZA, BIER DENBORA BELTZA».

M. IZETA

RIKARDO

OPTIKA ETA FOTOGRAFIA

Begietarako kristal bigun eta irmoak
Betaurreko galgatuak
Eguzkitarako betaurrekoak
Prismatikoak
Eztaletarako eta egun haundietarako argazkiak
Margozko argazkiak
Argazki zaleentzat
Fotokopiak
Kale Nagusian, 12

TOLOSAN

Kontu emen!

Euki gogoan!

Adiskide ta etxejoanuk!

Zuen enmasteentzako esku-erakutsirik onnea. Zuen sukalerako apaingarri

Eltze azkarra. Asadora-Freidora RADAR. Erre ta prejitzeako aukerakoa SUPERCACEROLA A PRESION «RADAR»

Juegos Espátulas y juego Cubierto «RADAR»
LANTEGIA - INDUSTRIAS RADAR ESKORIATZA (Gipuzkoa)

Liburuak

Zenbait liburu berri

AUÑAMENDI Pierre Lhanderen lan batez datorkigu 104. ale berrian. «En torno al hogar vasco» deritza, «Autour de un foyer basque» delakoa- ren itzulpen gisa.

Pierre Lhandek Zuberoako giza-egituraren azterketa eskaintzen digu, etxe-baita, ierarkia, bizimodua, herrigintza eta legeria etnografiaren alde- tik ikertuz.

«Adanen poema amaigabea» delakoaz azaldu berri zaigu Joseba Zulaika itziartarra euskal literatura idatziaren plazara. Azaldu, diogu, oso gazte izanik ere Joseba aspaldiko poeta bait dugu. Liburuak ez du, noski, poeta egiten.

Gure artean ohi ez den bezala, ondoko-solas (gureak beti dira «aintzin») batez eskaintzen digu KRISELUK Zulaikaren poesi-ikustera. Adan 1975: *Azterketa saio bat* deritza, eta Joxe Azurmendik burutua da.

Irakurle soilari bagozkio, problema gabeko poesiagintza dugu Zulaikarena; eta erabat irakurgarri berriz Azurmendiren entsegua, baldin azken urteotako euskal poesiaren abiadura ulertuko badugu.

Kalean da JAUNAREN DEIA aldizkariaren 50. alea. ere 1964. urtean jaio zen erlijio aldizkari hau iritsia da beste hainbatek ezagutu ahal izan ez duen mailara.

JAUNAREN DEIA, teologia, biblia, liturgia, morala eta beste honela- tsuko gaiak goi maila batez euskaraz aztertzen dituen aldizkari bakarra dugu, eta zer bide urratzerik badu oraindik, baldin Euskal Herriko Elizari egiazko zerbitzurik eskainiko badio.

50. alea honi *Katekesia Euskal Herrian* deritza, Garitano, Rementeria, Ozaeta, Akesolo, Agirrebaltzategi eta Matellane-ren lanez osatua.

Pausu berrian dugu, ordea, ELHUYAR zientzi aldizkaria. Oraintsu argitara eman du bere 2. zenbakia.

«Elhuyar» taldea zientzia eta teknika euskaraz lantzen saiatzen den unibertsitari talde bat dugu, eta izen bereko aldizkaria, berriz, bere lan eta ekintzak adieraziko dituen.

Hiru hilabetetik behin argitaratuko da, harpidetza 200,— pta. urteko delarik. Eskatzekotan: Elhuyar Taldea. Círculo San Ignacio. San Marcial, 26 Donostia.

Santagedatan esan genuen esan, gaur ez dela Santa Ageda bertso berriak sortarazten. Geroztik, Otxandio nahiz Errenteriatik bestelakorik adierazi ziguten, beren bertso berrien notizia emanez.

Oraintsu, berriz, *Agate Deunaren Abesti-Txorta* deritzan liburuxka bat argitara emana dute Markinako Karmeldarrek. Aita Joxe Domingo Ugarte- txekak aspalditxodanik burututako bederatzi eresi eta sei kanta aiposek osatzen dute sorta berri hau.

250,— pta. balio du ale bakoitzak, eta ez da garestiegi baldin partitu- rak inprimatzea, pentagrama alegia, zela 'an berezi eta nekeza den kon- tutan hartzen badugu.

Jaso berria dugu, azkenik, AUÑAMENDIren *Diccionario Enciclopé- dico Vasco* delakoaren V alea.

Behin baino gehiagotan esana dugu honako hau iruditzen zaigula az- ken urteotan erdaraz eta euskal kulturaz egin den lanik onena, eta beste horrenbeste errepika dezakegu oraingoan ere.

V ale hau BI/CABALLETE hitzen arteko zerrendak osatzen du, BIA- RRRITZ, BILINGUISMO, BILBAO, BOLIVAR eta BRUJERIA direlako deiturak aipamenik luzeenak merezi dituztelarik.

BILBAO kontzeptoak, hain zuzen, 242 orrialde berorrek bakarrik bete- tzen ditu, beste zenbait arloren artean 1936 gerratearen kronika eta ar- gazkiak pare gabeko dokumentu direlarik.

L. A.A.

NAFARROA EUSKALDUNTZEN

KANTALDIAK HEDATZEN

Ez da berria noski, azken bi urte hauetan, kantasaioak izugarri ugai- du direla gure, Herrian. Herriatik ttipienetan eta inork pentsa ez zezakeen hirietan ere lehen mailako kantariak aurki ditzakegu (besterik ez delaño agian) entzulez inguratutik.

Hala zen Muskarian (Tudelan) Apirilaren 18an. Lurdes Iriondok, Xa- bier Letek eta Ortizadar taldeak bi ordu eta gehiagoko kantaldi bat eman zuten E.T.I.-n (Escuela Técnica Industrial).

Areto guztia bete eta jendea zutik ere bazen. Batek hau galdetzen dio bere buruari: ze arraio egiten zuten bostehun persona haiek bi ordu eta gehiagotan entzuten euskaraz tutik ulertu gabe.

Bi arrapostu daude: edo kantariak modan ipintzen ari dira eta kontsumoko artikulu bat bihur litezko (ez litzateke baten batek pentsatuko duen bezain gauza txarra), edo euskerarik ulertzen ez badute ere ent- zule hoiek euskal musika sentitzen eta konprenitzen dute. Agian bere barruan guri, euskaraz mintzo eta euskal «giro» batetan bizi garenoi baino zirrara handiagoa ematen die. Zain zaharrak non bukatzen diren eta noiz usteltzen diren nork daki?

BURUNTZA TALDEA IRUINEAN

Apirilaren 26an, Urrietako Buruntza antzerki taldeak, Salesianoen zi- netokian Lurdes Iriondo-ren «Buruntza aspian edo dena ankar gorako lurraldea» deituriko obra antzestu zuen. Iriondo ikusleek bero bero xalotu zituzten antzerkilari gazteak, baina are gehiago ere merezi zuten. Benetan mutiko iaioak! Zenbaitzuek antzezleri onen dohaiak ere era- kutsi zituzten. Hitz jario erraza euskaraz: honek harritu zituen gehien- bat Iruineko euskaldun berriak.

Ikusle ugari larunbat arratsa izan arren: seirehun bat lagun, gehie- nak ikastoletako haurrak bere gurasoeekin. Aparte bazen jende mordoak bat. Hauen artean Unibersitateko aurpegi ezagunak ere ikusi ahal izan genituen.

Jaia, bizpahiru gaztek, Ikastolaren laguntzarekin, antolatatu zuten. Zo- rionik beroenak bai Ikastolari eta bai gazte hoiak ere. Jaiak izan duen arrakasta ikusirik aurrera jarrai dezaten, honelako gauzak prestatzera suspertzen ditugu.

«OTARRE»

IPAR EUSKAL HERRIKO BERRIAK

TAFALLAKO

IKASTOLA

«L'ÉCHO DU SUD-OUEST» EGUNKARIA BETIKO AMAITU DA

Aldizkari honen berri, nohizpeinka bederen, eman izan dugu lehen aldiz. Gaurkoan, inoiz ez bezalako arrazoin batzuegatik, bere «berria» zabaldu nahi dugu.

Gure kazetalarien artean hain ezaguna den Gexan Lantzirik «L'Écho du Sud-Ouest» delako egunkarian idatzi ohi zuen. Bai! «ohi zuen» eta ez du gehiago idatziko egunkari horretan. Zergatik, ordea, hau?

Gexan Lantzirik, astean behingoz eta larunbat-igandeko alean, euskaraz batuan azaltzen zuen berri bilduma jakingarri bat. Berri horik non-berri bilduma horren izena haxe zen: «Zer Da Berri?».

«Zer Da Berri?» berri bilduma ezezik, eta orain dela bi hiru bat hilabetez gero, beste berri bilduma bat ere argitaratu ohi zuen Gexan Lantzirik. Berri bilduma hau, ordea, frantsesez emana zen. Zein eratako berriak? Hego aldeko berriak! Izan ere, inon berririk baldin bada, gure zenbait eskualdetan bada behintzat! Berri bilduma hau ostegunetan edo agertzen zen.

Hau dena, ordea, amaitu da. Betiko?

Zergatik, ordea hau?

«L'Écho du Sud-Ouest» delako aldizkariak este izenpuru bat ere badu, «Le Quotidien de la Côte Basque» (Euskal Itsas-aldeko Egunkaria). Izenez, egia, «L'Écho du Sud-Ouest» ipar aldeko egunkaria zen. Izatez ordea? Ipar aldeko egunkari nagusia «Sud-Ouest» deituriko egunkaria da. Bordelen argitaratzen da hori. Aldizkari horretan euskaraz hitz bat bakarrik ez da ikusten.

«L'Écho du Sud-Ouest» delako aldizkariaren nagusiek badute aldizkari gehiago, horietako bat Parisen argitaratzen da. «L'Écho du Sud-Ouest» egunkariak zor handiak egin omen ditu, eta horregatik aldizkaria kentzea erabaki omen da. Eta hil honen hamabostena, azken alea, kanpora irten zen. Badirudi, beraz, delako aldizkaria kentzeak, aurrera indar berrituaz, jarraitzeak baino kontu gehiago zekarkielako bere ngausie! Are gehiago, uste dugu! Ipar aldeko egunkariak, batez ere Sud-Ouestek, errax ontzat emango zuten gisa horretako erabaki bat. Horrela, bada, «handiek» beren lanak egokiago, eragozen gutxiagoekin alegia, betetzeko bide berri bat izanen dute.

Eta zer pasatuko da kazetalariekin?

Pixka bat pentsa besterik ez dago! Batez ere ipar aldetik at joan nahi ez dutenentzat, ez da hain xamur izango heurrei egoki zaien ogibidea berriz aurkitzea. Halere (bainan!), urte baten, lehen zuten sosatik % 80 ordainduko omen zaie.

Azkenik, zer?

Herriaren onari bagagozkio, gauza bixtan da! Lehen, askatasunik ez gendelako ez omen zen nahi zen hura esaterik. Orain, askatasunez bete garanez gero (sic), nahi den hura esateko biderik ez dugu. Denaden, «egunez eta gauez» bortxapean!

Egun ekonomia irenaltzapean bizi gara. Itzalpe hori leku guztietara hedatu da, era batera nahiz bestera! Orain lelo hau entzuten da edonon baitan: ...ekonomia irenaltzapean bizi gara!!!

BAIONAN: HILAREN 26an «XURI-GORRIAK»

Azken aldian, nola ipar aldean hala hego aldean, Daniel Landart antzerkilariaren antzerki asko antzestu da. Jendeak gogo handiz entzun eta ikusi ditu Landartren antzerki luzeak.

Hil honen 26an «Xuri-Gorriak» antzerkia emango da Baionako udal etxearen aretoan.

Ea!, berriz ere Landartek antzerki berri bat egiten digun gehiegi luzatu gabe. Denok oso kontent ginateke hori horrela balitz.

DONIBANE LOHITZUNEN: LEHEN HILABETEKO KULTUR AGERRALDIK

V - 15 tik, VI - 15 arte

Aurreko urtetan kultur agerraldi batzuk eratuak ziren Donibane Lohitzunen, aste batekoak edo. Aurten ere eratu dira. Bainan aste batekoak izan ordez hilabeteak izanen dira kultur agerraldi hoiek.

Horrela bada, hil honen hamabostean hasera eman zitzaizen hilabeteko kultur agerraldi hoiei. Antolatzaileak Ibaiondoko (Bionako) Mendi Goizaleak dira. Hilabetearen zehar mota askotako kultur agerraldiak eratu dira: hitzaldiak, entzun-ikusgarriak, jantzi zahar erakusketak, liburu erakusketak, eta abar.

Segur gara, jendearen nahi eta amets eder asko beteko dutela hila-beteko agerraldi hauek. Baita ere segur gara, gerorako, indarberriak hartuko dituztela aurtengo lehen hilabeteko kultur agerraldi hauek.

Segi heldutakoari, zuok Ibaiondoko Mendi Goizaleok!

NARBAITZ KALONJEAREN LIBURU BERRIA

Laster Euskal Herriko Koindararen jakintza haunditua izanen da, zeren, Narbaitz kalonjeak, urte askoren zehar moldatu duen liburu bat argitaratu du, egon asko baino lehen.

Liburu frantsesez dago eta bere izenburua haxe da: «Le matin basque ou histoire ancienne du peuple vascon» (Euskal egunsentia edo aintzinako Euskal Herriaren Kondaira zaharra).

Jean-Baptiste Dirassar kazetariak galdera batzuk egin zizkion Narbaitz kalonjeari. Galdera hoiari berri «Sud-Ouest» idizkarian eman zen. Denak ez badira ere horietako batzuk hemen azaldu nahi ditugu. Horrela, gain giroki bederen, irakurleak ezagutuko du, Narbaitz kalonjearen zenbait pentsamendu, bere liburu berri hori dela ta.

—Zergatik Euskaldunen Koindara, eta, bereziki, aintzinako kondairaz arduratu zara zeure liburuan?

—Aspaldidanik, aintzinako gure kondairari buruz ezer guti genekiela, bestalde hain aberatsa eta sugarria izanik, halako kontzientzia bat banuen. Hain guti ezagutua den aldi luze hau ikasteko denbora aski izan dudanean, ez dut atzera egin. Urte asko behar izan dut, beharrezko agiriak jaso, ikasi eta bateratzeko. Noski!, halako edo bestelako gai bati buruz lehen egindako ikaslanak ere esku artean ibili ditut, bainan, egia, ikaslan hoiak aldizkari berezitan emanak izan dira bakarrik. Berdin, liburu oso berezi batzuetan galdurik dauden benetako aberastasunak ere denen eskutara ekarri nahi izan ditut. Honela, euskal koindairari, eta berdin Euskal Kulturari, goratze bat eman diodalakoan nago.

—Norentzat doa zure idazlana?

—Euskal Herria maite duten guztientzat eta euskaldun izanaz harro direnentzat. Itxura bakarrik maite dutenentzat ez dut idatzi liburu hau, joan den aldietan euskal nortasuna nolako izan den erakusteko baizik; eta baita euskal ondoretasuna kontuan hartzeko egin behar diren aholkuak, gaur, guztiz beharrezkoak direla adierazteko ere.

—Zuk ikasi duzun epe luze hortatik, zein ondorio jaso duzu zeuretzat?

—Euskaldunek beren askatasuna gordetzeko eduki duten gogoak garbi eta argi erakusten digu epe luze horrek.

—oOo—
Liburu ez dugu irakurri. Halere Narbaitzen asmoei txalogarri deriztegu. Nahiko ote? Narbaitz kalonjearentzat bai, agian. Eta Euskal Herriarentzat? Dolu da! Bainan gure nortasuna bene-benetan gorde nahi bada, beste pauso bat ere eman behar da, hots, gure Kondaira, eta hamaika gauza gehiago ikasi ezezik hori dena euskaraz ikustea, pentsatzea eta esatea beharrezkoa da.

Zorionak Narbaitz kalonjeari laster argitara emango digun liburuagatik. Segur gara, bera ere dolutan geldituko zela oraindik. Herriak, beraz, bere liburu eta dolua eskertuko dizkio beti!

URZOLA

Toki berriak ezagutzeko irrikaz gara azken aldi honetan. Leku ikuskarri asko da gure herrian. Ez da urrutira joan beharrik. Bide horri heldu dio gutako askok. Herria ezagutzeari, alegia.

Mundu honetako txoko berri, polit eta aberatsak ezagutzea on zaio gizonari, osagarri eta hezigarri zaio, noski. Baina lehenik nork bere herriko leku zoragarriak ezagutu behar ditu. Etiket hasi behar da mundua ezagutzen.

Horregatik ekin diogu Euskal Herria ikusteari eta ezagutzeari. Nafarroako Erriberaruntz joan ginen Aste Santuko jaietan, Tafalla eskualdera hain zuzen ere.

Herria ikusten genbiltzala gazte batzuekin topo egin genuen. Eta halaxe kontu kontari ari ginela bat euskaraz mintzatzen hasi zitzaigun. Ez genuen halakorik uste. Harriturik geratu ginen. Izan ere badira berrehun urte han euskara galdu zela. Nori bururatu behar zitzaion hango jendeari euskaraz egitea?

Elkarrizketan ari ginela jakin genuen Tafallan ikastola ere bazela. Matxalen Idoi, gazte euskaltzale borrokatua, dugu ikastolaren sortzaileetako bat.

Uste ez genuen altxorarekin topo egin genuen. Ikastolarekin halajaina!

—Euskaraz badakizue! ohartu gara. Harrigarri benetan. Nola ikasi duzue?

—1969garren urtean hasi zen ikastola lanean. Guraso talde baten kezka eta asmoa zen. Gazteok ere luzatu genien eskua. Ikastolarekin batera euskara ikasteko ikastaro batzuk antolatu genituen. Orduan ikasi genuen euskara.

—Hizkuntzaz, buruz eta bihotzez erdalduntzat jotzen genuen Tafalla. Nola erne zen ikastola?

—Guraso batzuen burutapena izan zen. Guregana, gazte talde batengana, jo zuten beren asmoa eta kezka agertzera. Nondiz eta nola has zen gure buruhausterik latzena. Lantegi asko etorri da Gipuzkoa aldetik. Baita lantegiekin batera gipuzkoarrak ere heldu dira. Gipuzkoatik etorritako euskaldunekin mintzatu ginen lehenik. Beren haurrak ikastolara bidaliko zituztela agindu ziguten. Kolejio batean utzi ziguten lekua. Berehalaxe ekin genion lanari.

—Zeinen babesean duzue irekia?

—Diputazioaren babesean Nafarroako beste ikastolak bezala.

—Indartzen ari dela uste al duzue?

—Nahiko hutsetik abiatu ginen. 1969garrenean zabaldu zen. Hamalau haurrekin hasi ginen. Andereño bakarrek. Hirurogeiraino iritsi gara gaurregun. Bi andereño ditugu.

—Euskarazko ikastaroak ere aipatu dizkiguzue lehen.

—Ikastola ireki bezain laster, euskarazko ikastaroak antolatu genituen. Hamabost haundi hasi ginen euskara ikasten. Gaurregun jende gehiago biltzen da. Beste eskola eta ikastetxetatik ere etortzen dira ikastaro hauetara neska-mutikoak. Bi talde osatzen dituzte. Haundiak ere badabilta beste hamabi.

—Onartu al du Tafalleko herriak ikastola.

—Eskualde berezia da Tafalla Euskal Herrian. Aspaldidanik galduta du euskara. Gurasoak ez dauka Euskal Herriaz behar bezala jakiturik. Gehienek ez dute euskaltzaletasun bizirik. Ez da harritzekoa. Baina euskaraz bederen ikasiko dutela eta ikastolara bidaltzen dituzte beren haurrak. Bestalde, umeak norabaitera eramateko aukera dute honela.

—Tafallan bai al du euskaraz etorkizunik?

Tafallako kale bat

—Ez naiz galdera horri erantzuteko gai. Tafallan eta eskualde guztian aspaldi galdu zen euskara. Guk eta beste eskualde batzuetatik etorritako batzuk bakarrik dakigu hemen euskara. Ikastolan ere sei urte bitarteko haurrak bakarrik dabilta. E. G. B. osoa jarri arte ez da gauza haundirik egingo.

—E.G.B. osoa jartzeko biderik ikusten al duzue?

—Horretarako inguruko beste herrietan ere ikastolak jarri beharko lirake. Orduan ipini daiteke eskualde edo bailarako E.G.B. osoko ikastola. Bestela oso zaila iruditzen zait.

—oOo—

Ez gorputzari eta ez izpirituari egin zion kalte Tafallan egoteak. Kezka eta gogo berdinez lanean ari zen jandearrekin topo egin genuen. Ber-euskalduntzeari ekin die lurralde hauek.

Ez dabilta asmo galduz. Lanean dihardute. Fruitua ere jasoko dute nozbait.

Guretzat, bederen, ereduagari eta zuzpergari da haien jokabidea. Joan gaitezen denik batera, denok bat gaitezen.

AZKORBE

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIA

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE-TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizklfiak:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETUXA

Urrutizklfiak

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

FAGOR

edaria
epela dagola?
FAGOR 'ek
oztuko
du bereala

Irakaskuntza eta heldutasuna

Bost edo sei urteko haurrak dituen zenbait guraso, kezkatu agertu ohi da ikastolako irakaskuntza era dela-ta. Haurtako asko ez da gehiegi fio zer, noiz eta nola erakusten denakin. Inguruko ikastetxe gehienetan lehenago hasten omen dira irakurtzen, idazten, batuketak egiten, etabar.

Geroago atzeraturik dabilten haur askoren gurasoek, sarritan, hemen aurkitu nahi dute atzerapenaren karkoa: Ikastolako irakasleen sistimak eta hezketa erak ez dira oso egokiak. Honegatik hobe izango da haurra beste nonbait sartzea. Ikastetxez aldatuko dute, baina haurrak lehen bezala jarraituko du eta gurasoek bere lehen iritzia baieztua ikusiko dute: ikastolako hasera hortan dago arazo guztia oinarria.

Noski, ikastolako irakaskuntzak eta hezketa sistimak baditu bere akatsak eta ez nolanahikoak; hauen azterketak luze joko liguke. Eta zuzenketa bideak aldakuntza oso bat eskatzen du, gure herriaren egoera osoari dagokiona baita.

Baina lehenago puntuari jarraituz, haurrei gauzak lehenago irakasten hasteak ez du esan nahi hobekia-go eta azkarrago ikasiko duenik. Sarritan zera ahaztu da: haurra hazten eta desarrolatuz doan bezala, helduz doala. Gauze eta jokabideez jixkanaka jabetzen da, ekin-tza konkretu hortarako gai egin denean, heldutasun apropos batera iritxi denean. Lehenago pedagogiak ez zuen hartzen kontuan gehiegi haurra bera. Eskola egin zegoen, eskola bera zen helburu; haurrak moldatu behar zuen eskolak eskatzen zuenera. Gaurko pedagogiak (psikologian finkaturik, haurra hobekia-go ezaguturik), haurrari begiratzatzen dio; eskola moldatzen da (moldatu behar dela ikusten da) haurraren beharretara.

Egin den zenbait esperientzian argi ikusi da ez duela ezertarako

balio gerorako entrenamenduak edo lan bat egitera ohituarazi nahiak, hortarako heldua ez badago bat. Adibidez adin ttikiko bizki taldeekin egindako esperientzietan ikusitakoa: bikote bakoitza banatu ondoren, bi talde eginaz, talde batekoak botoiak lotzen eta askatzen entrenatu dituzte eginkizun hau neurri egokian menderatu arte. Haurak nabarmen agertu da bi taldeen desberdintasuna, entrenamendua izan dutenen alde. Baina denborakin, bi taldeak iritxi direnean lan horrek eskatzen duen heldutasun egoki batera, ez dago antzematerik nork duen entrenamendua eta nork ez.

Beraz, genetika arlotik jaso den heldutasun ideia hau kontuan hartu beharrezkoa dugu, hezketa arloan dakartzan ondorioengatik. Heldutasuna, psikologi aldetik ikusten den bezala, izango litzateke: hazitze prozesoa —ahalmen edo jokabide batean— desarrollo maila batera iristea. Heldutasunak barrutik hazitzea adierazten du (kanpotikakoa baino gehiago, ariketatik at).

Horregatik denbora alferrik galduko dugu, zerbait irakatsi nahirik oraindik hortarako heldutasunik ez dagoenean. Eginkizun hori betetzeko bere garaia datorkionean heldutasun aldetik, askoz ere azkarrago eta ardura gehiagorekin ikasiko du, heldutasun honek damaion interesakin ariko denez gero.

Bestalde, bitarteko denbora hori erabiltzen bada haurraren interesak, ahalmenak eta une hortako heldutasunak eskatzen duten eran (sorketa ariketak, gizartekoitasuna, begi-eskuen arteko koordinazioa, irudimen eta hiztegi aldetik, etabar) atzeratu ez-ezik denbora aprobetxatzen ari gara erarik egokien.

Luis Mari Satrustegi

GURASOEKIN XOTIL, LAGU-NARTEAN ZITAL

Liburu santuak dioenez, Jainkoak gizonari aginduta zion lurtean esnea eta ezta ugari izango zen. Gizonaren berezko beharrei erantzun dion, lurrak, bada, esneaz gainera ezta ere eduki behar du. Gorputzaren gosea kentzeko esnea, eta bihotzaren egarria asetzeko eztiaren gozoa. Nahizta janariz ongi aseta egon, lehenengo urtean haurrak behar haina gozo aurkitu ez badu bere inguruan, asetzeko bezala geratu ohi dela dio psikologo askok.

HAUR ASEGABEA GURASOEN MENDEKOEGI BIHURTU OHI DA.

Nahiko asegarri ez den giro min batean hazi izan bada haurra lehenengo urtean, amari gehiegi lotzen dio bere joera. Bere garaian hartu ez zuen berotasuna falta balitzaz, bere amari lotua iraun nahi du.

XIMINOEKIN EGIN ZEN EXPERIMENTU HARRIGARRIA.

John Gabriel-ek dioenez, Harlow jaunak egin zuen experimentua, izugarri aberasgarria izan da gaur aipatzen ari garen agur honi buruz. Experimentu hori honelakoa izan zen: Hogeit bat ximiokume amagandik aldentuta aparte jarri zituen. Haurtzat, ama ordeko bi aukeratu zituen. Alambrezkoa bat, gorputzez eta muturrez ximio antzekoa; zurezkoa bestea, baina soineko bigun da goxo batez jantzia. Honek ere gorputza eta muturra ximioaren antzekoa zuen. Jatekoa beti alambrezko amagandik hartzen zuten.

Hala ere, Harlow-ek ikusi zuena zera da: ximiokumeak jana hartuta gero soineko biguneko amaren inguruan biltzen zirela. Han egoten omen ziren ze suma, zer egin ez zekitela.

Bestalde, ximiokume hauek askotan egoten omen ziren beren kaio-lan sartuta jolaserako gogorik gabe. Izugarriko amorrua agertzen omen zuten beren inguruan pasatzen zen edonorenganako. Beren artean jolasean ez omen zuten asmatzen. Barruan zedukaten amorrua, beren buruari min eginaz edo gorputza zaurituz azaltzen zuten askotan.

Egiako amarik ezaren ondorioa,

Haurraren lehenengo urtea Patologia inguruan (III)

izaera alde hauetan nabarmendu zen: agresibitatea ugarituz, oso amaren mendeko bihurtuz, mugimendu asko notelduz, bizipoza kenduz.

Bi urtetara iritxi zirenean, amarekin hazitako beste ximio batzuekin elkartu zituzten. Hauen bizitasuna, jolas giroa, bizipoza nabarmen gelditzen zen beste horien ondoan. Hala ere, demboraldi baten ondoren berdinuz joan omen ziren guztien jokabideak, baina behin ere zeharo berdinuz gabe geratu omen ziren. Txikitan sortutako hutsuneak zeharo berdintzea oso zaila bait da. Ximiokumeentzat bezala gizakumeentzat ere, amaren beroa oso beharrezkoa da.

KIDEOEKIN AGRESIBITATEA DARIO.

Esan dugunez, lehenengo urtean asegabe geratu den umeak, amaren mendeko izateko joera du askotan. Hala ere, egoera hortan ez da barrendik pozik eta aseta aurkitzen. Orduan, baten bati agresibitatearen eztena sartuaz hustu nahi du bere bihotz ondoko pozik ezak sortzen dion amorru isilla.

Horrela bada, gurasoekin oso xotil agertzen den umea, nahiko zital ager daiteke bere lagunaren artean.

Bestalde, nahizta berezko joera, «mendeko izatekoa» izan batzutan har dezake honen kontrako jokabidea. Honek ezingo du inolaz ere gurasoen esanik egin. Bere mendekotasuna erremdiatzeko beste muturreraino joko du, esandako bat ere ezin egitera iritxiaz.

Dena dela, ale batetik edo bestetik oso nabarmen gelditzen bada haurraren jokabidea, erne egotea

komeniko da. Lehendik dakarren zeozeren utsuneak sortzen bait dio gehienetan, horren besterainoko umiltasuna, edo horren kontrako joera.

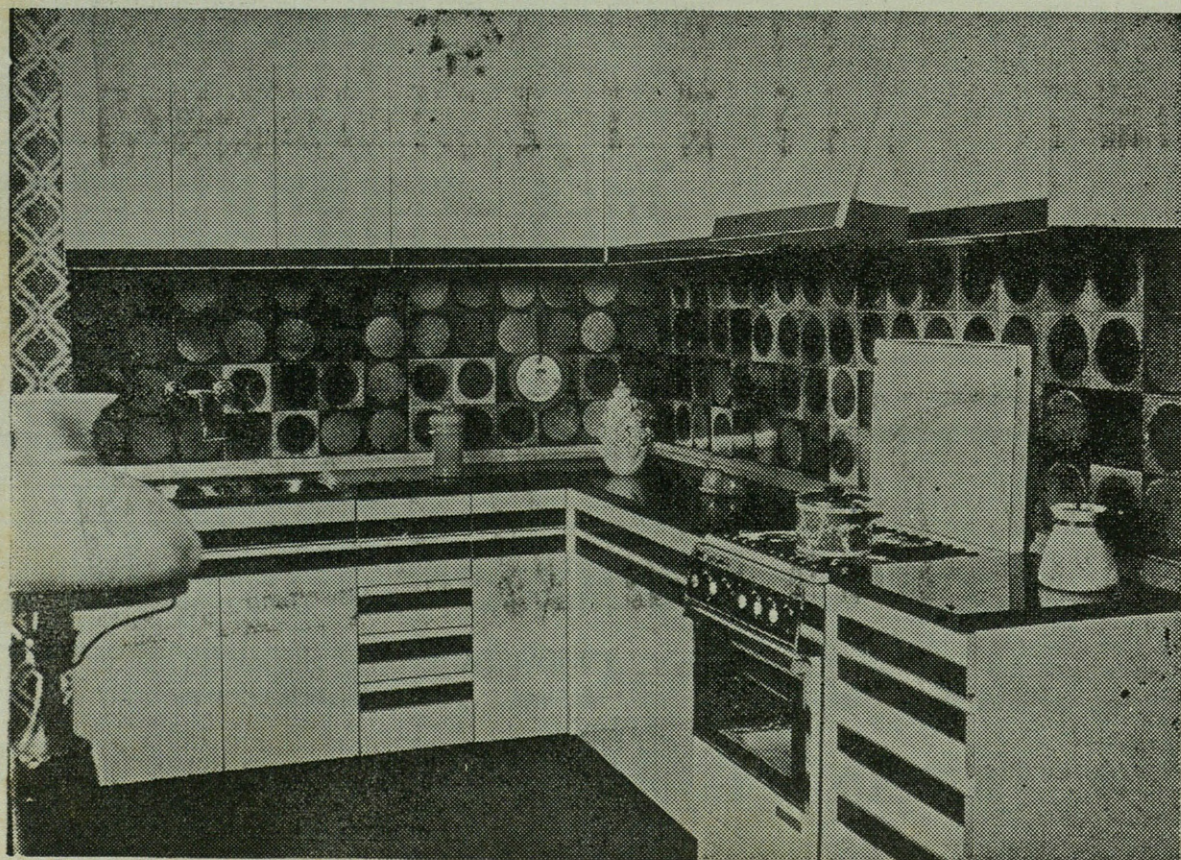
HALA ERE LAGUN ARTEA OSO BEHARREZKO DA.

Behar bezelako afektibidagabe hazi den haurrak, hutsune batzuk berekin ditu. Orduan, haur honek tratatu berezi bat eskatzen duenez gro, lagun artean egoki aurkitzeko, bere buruak nahiko zailtasun izan dezake. Lagun arteko bizitza, zaila dela ikustean badaiteke amaren babesa berriro bilatu nahi izatea, edo bakardade mingarri batean gelditzea. Bere kideko lagunak min ematen diote askotan, lagun artean beharrezko diren legeak betetzea ez dakielako. Edo eta berak hain lehenago min eman dielako. Litekeena da jolas giro batean hain pozik ez aurkitzea ere.

Dena dela, amarenganako joera haundia erraz ager dezake, edo bakardaderako bestela. Orduan, gonapean berriro gorde beharrean, lagun artera tiñu pittin batekin bul-tzatzea da onena. Lagun arte hortan, neurri baen barruan behintzat, hezitzea posible bait da oraindik.

Bestalde, maitasunik ezak agresibitate iturri hori sortuz, lagun arteko ezina bezala ekar dezakeen antzera, ghegizko maitasunak edo mimoz betetzeak ere eman ditzake antzeko fruituak. Honek, denez gait egotea nahiko bait du beti, eta hau ezinezkoa da.

HARITZ

Yany

SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

ELIZAREN BERRI

OIHALAK BILDURIK ALA ZABAL-ZABALIK

Ez da denbora asko, gaztetxoaren fede hezketa zela eta, Marty-k (eta beste zenbait elizgizonen ere) karta negatibu samarra publikatu duela esaten genuena.

Berriketan, Porto-ko (Portugaleko) Ferreira Gomes apezpikuak, «Kris-tauak Sozialismorako» delako mugimenduz mintzatu da: erabat negatibu aurkeztu digu mugimendua. Halere, apezpiku horren kasua ulertzeko da: bere xedea bere burua defenditzea bait zuen. Izan ere, aipatu mugimen-batek zera leporatu dio: klase burgesari joko egiten ari zaiola. Eta gure apezpiku horrek, bere burua defenditzeari ekin dio, eta nik dakidan batek esango lukeenez, «esne txar-txarrez» ekin ere; halatan ez da harriztekoa, apezpikuaren izkribu hari guztia ezezkoi agertu izana.

Baina, urruneko intxaurren hotsekin gera ez gaitezen, Goiherri inguru honetan gertatua datorkit burura. Ezkon-aurreko hitzaldi sail bat zela eta, saltsa lodi-lodia prantatu digu herri bateko jendeak. Bagenekien horri hori berezi samarra zela; baina, horretaraino? Aipatu hitzaldien emailak lau baldin baziren, laurak ziren — jende kazike multzoko horren arauera — elkarturik, bat eginik, ifernuko deabru nagusi berari buztana prestaturik hartuta, «zentzu oneko» jendearen printzipioen kontra egundokoa trama-tzen zutelarik. Eta saltsa lodi izan du jende sailtxo horrek jardungai, den-tzen zutelarik. Pelukeriatan, kale-kantoietak hitz aspertu alfer eta zentzugabee-tan... Eta jende multzotxo horri eskua damaion beste jende «jantziago» batek, ahogozatu ederrik hartu du «ortodoxiaren» aldeko mugimendu his-teriko horrekin. Aisagoa izaki «ortodoxiaren» defenditzea, ez eta «orto-praxiarena».

Baina, ez da hori guztia. Ez da Goiherri ballarako arazotxo. Are gu-txiago Goiherri ballarako aipatu herri berezi horretakoa. Zeren, hizketan jartzen zarelarik, jende asko aurkituko duzu erlijioeria huts eta hertsia bati ezaririk: «erlijioa herriaren lobelar» zioenak bazioen zerbait. Aipatu Goiherriko hauzian hala zioen batek gazteei mintzatu, ez noski ezkon-aurreko hitzaldi sailean, honen erreazio bezala baizik: «Neska-mutilen artean, musuak bai, baina hortik aurrera ezer ere ez». Gizontto honen-tzat, hauzi hori mekanikoki moldatzen dena da nonbait. Lerro hauek anto-latzen ari naizelarik, aldamenetik, irrifarrez, batek bota didan hau egiaz-koago da horratio; honela zioen: — Ez dakiala musu hitzaren definizioa? — Ez zekiat, ba. — Musua bi pisuko etxea dut: goian egina behean senti-tzen dut.

Hona. Goiherri aipatu hauzian gertatua, egunoro gertatzen zaigu gau-zak apur bat jorratuz gero. «Gauzak diren bezala esan behar dituzue, eta ez, neri hala iruditzen zait eta horrelakoak», esaten zidan batek oraindik orain (eta hortik aurrerakoak!!). Baina, bai; horixe: «gauzak diren bezala esan». Zuk bestela ikusten badituzu ere, gauzak dudazko ikusten badituzu ere, «gauzak diren bezala» esan behar dituzu. Noski, baina, koxka hortxe dago: gauzak diren bezala esan. Urliaren semea meztatara joaten ez bada, kasu baterako, eta zuk harekin harremanik baldin baduzu, meztatara joan behar duela esan behar diozu. Ez dio axolarik meza zer den ez badaki ere. Konkirmatu egin behar duela esan behar diozu, Izpiritu Sain-dua badenik ez badaki ere.

Noski, Seme-alaben hezketa lanean gurasei bota behar diezu esku bat. Ez duzu jakin beharrik guraso horien planteamendua jatorra den jakin be-harrik. Semearengan duzun itzalaz baliatu behar duzu gurasoen esana ezin dezan. Gurasoena da bidea, egia. «Gauzak diren bezala» esan behar direla badakizu.

Gauzak ez dira erlatibizatu behar. Horrela ari da jende asko eta asko. Eta horrela pentsatzen duenari eskua ematen dionik asko bada. Eta aho-gozatu ederrik hartzen dizu horrelakoak, bere «dirijituak», begiak zuloetatik irtenbeharrean, «ortodoxia» defenditzen ikusten dituenen.

Izan ere, ez ahal diogu, bada, geureari eutsi behar? Bai, horixe. Eta bide horri ekiten badiozu, molde zahar asko eroriz doan garai honetan, jende asko izango duzu laguntzaile: gizonak ez bait du bizi nahi oinaz-pian euskarri sendorik gabe. Eta, halatan, jende asko izango duzu zeure inguruan, eliza bete.

Baina, baina... hori ote da egia? Hori ote da bidea? Hori ote da bi-zia? Lerro hauen haseran aipatzen nituen Frantziako gazteen kristau hez-leen erantzuna datorkit burura. Honela diote funtsean, gutxi gorabehera: ez dugu ezer ere aurreratzen batasun itxurak eginez; ez dugu ezer ere aurreratzen, edota ezer gutxi (kristau fede hezketa aldetik), gazteei do-trina asko buruan sartuz; behar dena, kristau elkarte txiki asko iratzarri; elkarte desberdinak; eta gazteek (eta larriagoek) hor, elkarte horietan, ikasiko dute bizi kristauki bizitzen. Hori da kristau hezketa bizi.

Funtsean, arazoa, honetan datza: hitxirik ala irekirik bizi izatean. Inoiz, Eliza itsas ontziaren irudiz adierazi izan da. Tituluan ipini ditudan hitzek horixe esan nahi dute: itsas ontzi den Elizak, nola bizi nahi du: oihalak bildurik ala zabal-zabalik?

AMUNSA

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabiltu beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu eros!

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

JABON LAGARTO!

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Gatari, 10 - Urretzikiña: 417751 Etxeko: 422700 DONOSTIA

Gogorkeria eta On Kosme

(III)

Oso biurri agertu zaigu On Kosme. Agure zaar arraioa. Kopeta du gero, mingaiñez bederenik, orren Iraultzaile-reboluzionario agertzeko. Oillo salda patxadan artzeko garaian burrukalaria, alajaiña, On Kosme.

On Kos.—Lurrezko zuzengabeke-rien aurrean, ezin zitekek lasai bi-zi kristaua. Gezurrezko pake eta ordenaren aurrean «Or kompon» esan eta gelditzen den kristaua, madarikatua duk. Gizartea aldatu eta justiziako egoera bikain bat jartzeko, elkar izketak, elkarrekiko konpresioak, arrazoizko bideak di-tuk jatorrenak. Kondairari begira-tuta, geienetan ez dituk aski, pake gozoko bide oiek. Zakur aundi bat duk gizona; ezurak beretzat baka-rrik dizkik zakur aundiak eta go-seak dagoen tikiarentzat ortz-agin zorrotzak bere anka meetik kosk egiteko. Lurrean bizi den arrai aun-di bat duk gizona, tripa tzarreen, zast eta barrura sartu oi dizkit arrai tikiak.

Pake eta arrazoizko bideak itxita ikustean, zer egin kristauak? Ba-bes gogorkeria (Violencia pasiva) deritzanari eldu bearra zeukak gu-tienez. Armarik gabekoa, benetan duk gogorra babes eta pakezko bi-de ori. Bizi bizi salatu zuzengabe-keria; zuzengabekeriaren etsai amo-rratu beti agertu; kalera irten, pa-kezkot manifestaziotan aal duen talderik aundienarekin, zuzentasuna eskatuz; oporrak egin, lana utzita; gose oporrak ontzat jo eta egin ere bai zuzentasuna iristeko asmotan... Au guzia egitea, armarik gabe, bes-teren odola ixuri gabe, egiaz eta benetan santuen bidea dela esan-go niake. Pakezko bide oni eltzen dioteneak, askotan diote bizi arri-skuan, espeteak, kartzelak, oiña-zeak, makila eta egurra, erbestea, au eta geiago diate beren bizitza larrian.

Jok.—Esku artetik erraz ies egin oi duen aingira dirudizu, On Kosme. Toketa bat jotzen zuelako, «Beti Bat» izengoitiz ezaguna zen Elan-txobeko txistularia, leska zabiltza, On Kosme eta zintzilik, erantzun-rik gabe uzten duzu nere galdera: GOGORKERIA ERASOTZAILLEA, (Violencia Ofensiva) arma eta is-killuz egin oi dena, gerrilleroen go-gorkeria, odol ixurtzea berarekin da-raman gogorkeria, EGIN OTE DE-ZAKE KRISTAU BATEK?

On Kos.—Zazpikia aiz gero e? Bide odoltsua Elizan ibilli ez denik, ezin uka. Galdia aal balekie erdi aroko sorgiñei! Erre eta kiskali egin oi zizkiten. Eta, Inkisizioa? Oinazetan, ustez ereje zirenak, be-ren utsegiteak eriotzaz ordaindu zizkieten. Eta gurutzadunak... Kru-zadak... Jentillen aurka egin oi zi-ran gerla izugarriak, Aita Santuak berak benedikatzin zituen gerra aiek? Gurutzadunen arazoa ez duk ain aintzikiakoa. Gure garaitan ere gerra batzuk gerra santu izenez ba-taiatuak ituan. Apalkiro, ordea, aaz-tu ditzagun gertakizun aiek. Eban-jelioaz bat ez datozenak dituk. Nai-gabez gogoratu bear ditugunak, gu-re artean geiago orrelakorik gerta ez dadin.

Batikano Bigarrena eta Popullo-rum Progressio tartean izan arren, «Eriotz zigorra» eman ezin daite-keenik, ez dik Elizak aitortu, naiz eta Teologari askok, arren eta arren leenbai leen kentzeko eskatu. Ba-besteko gerra (guerra defensiva) ere ez zegok galerazita. Zuzenga-bekeriak, erri baten aurka eraso al-di okerrarekin badatoz, beste bide-rik ezean, armak eskuetan dituzte-larik eta beren buruak zaitu eta

babesteko, zillegi diate erasoari eta gerlari gerra eta erasoaz erantzut-ea.

Teoria utsean beintzat, gerra era-sotzaillea (Guerra ofensiva) ere ez dik Elizak bere erakutsietan gale-razten. Erri zapaltzaile baditugu agintariak, giza-eskubideak eta gi-zartearnak zanpatzen badituzte, beste biderik ezean, zuzengabekeria ori kentzeko libro diate kristauak, arma bidez agintari zapaltzaileak porrokatzea. Kondizionamentu bat ordea bearrezkoa duk gerra eraso-tzaille (guerra ofensiva) ori egite-ko: alde aurretik ikusi, gerrak me-sedesede geiago ekarriko dizkiola gizarteari, gerra ori dalata gertatu-ko diren kalteak baiño.

Jok.—Or dago bada koska, On Kosme. Nork erabaki, ez dagoela gizartea aldatzeko, pakezko beste biderik? Nork neurtu gerra baten kalte eta mesedeak, aundiagoak ala tikiagoak izango diren? Bestetik, kristau joko guziek maitasunez egin bearrekoak dira. Zapaltzailea mai-tatuz, zapalduak armak erabil ote ditzake bere aurka?

On Kos.—Gerra baten mesede eta kalteak ziurtasun osoz neurtzen ia eziñezkoa duk. Baiña, toriaz bein-tzat, gorrotorik gabe, maitasunean gerra egin daitekeela uste diat. Kristauak, armak erabiltzekotan, zapalduak eta zapaltzaileak salba-tzeko asmotan erabilli bear dizkit. Gogorkeriako arma bidez jokatzin duenak, ez dik bere asmotan za-paltzailea ondatzera eta galtzera jo bear. Ura ere, arik geien salbatzen aalegindu bear dik. Ekonomi eta politika aldetik zuzengabekeriako bizitza zeramak zapaltzaileak. Bi-zitza oker orretatik salbatua izan bear dik zapaltzailea. Ekonomi, po-litika eta jakite-kultura aldetik, ar-ma bidez zuzengabekeriak kenduta, beste gizarte giro eder bat sortzen delarik, zapaldua eta zapaltzailea, biak batera salbatzen dituk.

Jok.—Ene, On Kosme, uskeria bat delata zure serorarekin ain errax aserratzen zera ta... Zapal-tzailearen aurka armak erabil ote daitezke?

On Kos.—Teorian gutienez bai beintzat. Garratza uan «Azeite ri-zinoa» ere, baiña nereganaiko mai-tasun eta nere osasunagatik, amai-ka aldiz nere amona gajoak ar era-

zi zidaan. Gaitz izugarri bat atze-maten baduk, sendagilleak, besterik ezean zirt eta zart ire sabel aundi ori irekiko dik. I sufrimendutan ago. Ire osasunagatik ebaki eta josi dik ire sendagilleak. Besterik ezean, zapaltzailea salbatzeko, armak da-kartzan naigabe eta miña ezar kris-tauak.

Jok.—Teoriaz ditekeneza da, noski. Odol bidea aukeratzerakotan orra-tio, aurretik ikasketa eta eziketa bereziak egin bearrean izango da kristaua, bere gogorkeria, zapal-tzaileen gorrotoz ibilli ez dadin eta bere joko guzia maitasunean egia gerta dadin.

On Kos.—Gaur egunean Elizak errealtate baten barnean, teoriak baztertuta, jokatu nai dik eta go-gorkeria odoltsuari, eragozpen aun-diak jartzen zizkiok. Baiña gure ira-kurleak lo zorroan jarri aurretik, beste batean jarraitzea obe diagu.

AROSTEGI JOK

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudeal, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Kadreita, Andosilla ta Noain-Berriain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea, Rocha-pea, Azagra, Eneriz, Marcilla, Isaba, Huarte-Araquil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Cadreita, Andosilla y Noain-Berriain.

ERAMAN-EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIK
ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421869 - 427728
Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Ezkongai

Euskalduna bazara

Edozein adinetakoa

Euskaldun batekin ezkondu nahi baduzu

Idatz zaiguzu: EZTAL. Apartado 897. DONOSTIA

beasain

SAN MIGEL GAISOTEGIA

Zenbait denbora itxita egon ondoren, berriro ere zabaldu dute (Apirilaren azken aurreko astean) SAN MIGEL GAISOTEGIA. Irekitze honetan, inguruko lantegiak ere zerikusi handia ukan omen dute. Bestalde, Beasaingo kontsultorioko sendagile gazteak egin dira kargu eta zerbait onik itxaro dugu ingurumarian bizi garenok. Ez dakiguna ordea zera da, alegia, lantegi horietan dabilen langileek zer-nolako sarbidea izanen duten hor. Oso ongi dago gaisotegi bat gertuan ukaitea, baina beti ere behar dena seguru bidez joan dadinean da interesgarri. Bestela, ez bait da hain eskura gertatzen, jende gehienarentzat; dirua duenarentzat baizik. «Txuri» egitea da noski, alde batetik «seguro sozialetarako» sakela murriztu eta bestetik behar bat denean, berriro ere sakela dantzatzea.

PARROKIA RTEKO KARITAS

Antolamendu hori eraberritu zenetik, hilabete batzuk igaro dira eta batzordeak oraindainen kontuen berri eman du. Elizetan irakurri berria denez, lehen 199 bazkide zituzten urteko 90.264 peseta ematen zituztenak. Orain, aldiz, beste 51 berri egin dira eta 250 dira guztiak. Berriekin eta lehengo ordainketa eguneratuekin 201.479 pezeta dira urterako aseturatuak. Bestalde, etxetara bidalitako txostenen ondoren, 77.286 pezeta bidali zituen jendeak izenik azaltzeko. Beste 19.100 pezeta aurrez ordainduak eta bi parrokietan Abenduaren letik Apirilaren 30era bildu dena 80.396 pezeta. Guztira, 176.782 pezeta.

Aurtengorako finkatuak eta dagoenerako bilduak bada, 378.782 pezeta kopurua osatzen du. Hasera ona bada, hileko 40.000 pezetaren beharra agertzen zenez, baldin eta jendeak hurrengo eskabideetan berdintsu erantzuten badu.

DIRU KONTUAK 1975eko APIRILAREN 30ean SARRERAK

Dirutan eta Diru-etxetan 1974-XII-1ean	72.623	pezeta
1974ko ordainketetan jasoa	48.600	pezeta
1975eko Apirilaren 30erarte ordainketetan jasoa	94.700	pezeta
Etxetara bidalitako eskakizunen ondorio diren emaitzak	77.286	pezeta
Elizetan 1974-XII-1etik, 1975-IV-30era arte bildua	80.396	pezeta
Beste zenbait emaitza izengabeko	4.575	pezeta
Diru-etxetako mozkinak (interesak)	2.699	pezeta

Sarrerak oro har	380.879	pezeta
IRTERAK		
Diru eta janari laguntzetan	77.831	pezeta
Botiketan (Sendagaiaetan)	4.380	pezeta
Laguntza berezitan	20.000	pezeta
Administrazio, bulego-txukuntze, zabalkunde	21.322	pezeta

Irteak oro har 123.533 pezeta
DIRUTAN ETA DIRU-ETXETAN (ZIUURKI AURTENGORAKO) 257.346 pezeta

Diru laguntzaz at ere 75.000 pezeta inguruko balioa banatu bide da etxeko tresnagailutan. Bestalde, Erakunde Ofizial eta abarretatik ere zerbait lortu ahal izan da. Horrela konpondu ahal izan da hain zuzen ere, kasurik okerrenetako bat. Berri hau poztekoa da noski eta ezinean dagoenari diruz laguntzeko arduratzea ongi badago ere, hobeki dagoke noski, eman behar luketeena ematen ez duten erakundeei beharrak agertu eta zuzentasunez eman beharrezkoa eman eraztea. Azkeneko hau da batipat eta gehienik, Karitasek erabili behar lukeen bidea noski. Badirudi hasia dela bide hori ahal duenaren baitan urratzen eta etorkizun on bat opa diogu alde honetatik. Eskertzekoa da, epe laburrez berri zehatzak horrela ematea ere. Jendeak aintzakotzat hartzeko erarik onena hori da noski.

Beharreen denak berriz, badakike norat jo behar duen. Astearte arratsaz San Inazio kaleko 7an aurki ditzakete Karitaskoek, 8etatik 9etara.

MURUMENDI

ermua

IKASTOLAKO BERRIAK

Lehen ere agertu genuen bezala, gaur ikastolak duen arazorik garrantziena, ume gutti izatean datza. Arazo hau herri guztiari jakin-arazi zaio Loiolako herri irratik bidez, herriko denda eta tabernetan ipini den kartel apain baten bidez eta idatziz bidali den agerpen zabal baten bidez. Oso entzuna izan zen Loiolako herri irratik eman zuen irrat saioa; baina zelan euskaraz bakarrik emana izan zen, euskaraz dakitenek bakarrik jso zuten; egokia izango litzateke hurrengo batetarako, zerbait gaztelaniaz ere agertzea, eta behar bada galegoz ere; hainbeste mota dire hemen...

Orain artekoa ikusita esan daiteke herrian ikusten denagatik, ekin-tza zuzenak eta onuragarriak izan direla. Jendea ari dira enteratzen, Ermuan ikastola bat badagoela, euskaldunak, euskaraz egiten dutenak, badirela, eta nahi duen guztiek umeak bidali ditzaketela.

Hala ere burruka honetan jarraitu beharko da; benetan herri hau ikusita hala dirudi; ekintzak ugari-tu, sendotu eta gogortu beharko dira. Beste maila askotan ikusten da jendea mugitzen; baina euskararen inguruan —nahiz eta talde batzuk inguratuz joan— sendotasun gutti ikusten da oraindik.

Beste taldeak, zelan? Ekonomia-

ko taldekoek, itsuen aldeko zozketarako, zazpireundik gora izenpetu direla digute; ia milaraino heltzen diren!

Kultura taldekoek, margoketa saioak aurrera bidean ipini dituzte-la diote; hau da: pintura klaseak; umeak oso pozik eta lan ikusgarriak egiten ari omen dira.

Beste hau ere esaten digute, datorren urteari begira, eta alfabetatze kanpaina dela ta, bost gaztek eta ikastolako maixu batek ikas-saioei gogor heldu dietela. Aurrera bide hortatik!

Folklore taldeko txistulari eta dantzari trebeek, Eibarren eta Durangon egingo diren euskal jaietarako gertaketan gogor dihardute.

Herrian bertan ere euskal jai baten atzetik aspaldi galbiltza; zer-bait lortzen dugunean adieraziko dizuegu.

IRAKASKUNTZAN ARAZO GOGORRAK

Lehen ere arazo hau dela eta trumoi eta tximista soinu galantak sortu ziren. Askotan bezala, oraingoan ere, badirudi azaleko konponketa besterik ez dela izan. Arazoa hontan datza: Hemen, dirudienez, umeak heziketa bideetan eta irakaskuntza bideetan aurreratzea baino, hortik zehar narastea gehiago interesatzen da. Joan den astean, «estatu eskola» batetako irakasle batek haur bat ekarri zuela munda eta bere gelako umeak etxera bidali zituzten; eta gehiago: esan ere bai, datorren kursora arte la-

sai egoteko. Gurasoek ahalegin guztiak egin zituzten arrazoiaren bideetatik eta «legearen» bideetatik. Azkenik bidenagusia irten zuten ume eta guzti; hango iskanbila! Hurrengo egunean bazuten irakasle bat.

Hau ote da bide bakarra?

IKAS

herrera

ZENBAIT OHAR ETA AOLKU

Inoiz gure haurzora berebiez bazatoz erne ibili! Zeren halako batean kotxea ez aurrera eta ez atzera bertan geldi diezaizuke, ez baldin bazaizu behintzat lehenago funtuetatik askatzen.

—Oinez zatozenez, berriz, eta euria ari baldin badu ez zara dutxa on bat hartu gabe aterako. Hori bai, dotore asko jarriko zaituzte tanta marroiez josia non-nahitik.

—Kontuz gero, ditugun hamaika ozeano horietako batean erori gabe, ito hala ez itotzearen larrialdi eta estuasunak uxatu nahi badituzu bederen.

—Arraintxoak ere larri eta akabatzeak kinkan daudela dirudi. Baten bat konturatu da arrisku horretaz eta «ACOTADO DE PESCA» batzuk ezarri ditu dagoeneko, zenbait puntu estratejikoetan.

**Gipuzkoan,
nor gu
baño
gertuago?**
91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzakazu. Auxa da gure egitekorik nagusia, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan,

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

deba

ZAHAR SARITUEN OMENEZ

Urtero bezala aurrez iragarria zegoen eran ospatu zen berei eskeina dagoen eguna. Goizean-goiz txaplero hotsak zirelarik, herriko banda eta txistulariek kalejira alai eta biziaz, zen eguna gogoratu ziguten.

Hamaiketan «Lubina» bazkuneak ohitura duenez, lukainka eta salda goxoa eskeini zien omenduei. Ondoren Meza Nagusia. Bukaeran Kalbeton Zumardian herriko gazteek euskal dantza saio bikaina egin zuten. Hau amaiturik bazkaria Kasi-noan. Bertan, tarte batean hitz laburrak izan biren, da besteak beste, ohiturari jarraituz Marzelino «korriokok» bereak esan zituan gure herriari dagokion hizkuntzan. Geroago, han ziren soinu jole eta txistulariek bikain alaitu zuten bazkari ondorena. Behin da berriz egun hau aipatzean zoriondu ditzagun antolatzaile saiatuak.

NUKLEAR BATZORDEA

Indar-berri arazo hau, ez da honoko edo hartako nazioek bakarrik aztertzen dutena, baizik mundu guztikoek. Bada jende kezkatua lurra-zen zenbait emaitz agor bidean doalarik nuklear saila onartzen duena. Bestetik multzo handi bat gara holakorik gure inguruan nahi ez dugunok. Lehengo batean Burdeos aldetik etorri ziren iritzi hon-tako batzuk Debako batzordekoekin hizketatzeko.

Bilera hontan zirenak diotenez, oso pozik joan ziren atzerritarrek, gure mutilek, gai honetaz urte bete hontan gogoz eta latz lan eginaz jaso eta ikasia azaldu zieten.

ITZIARREN

Urteak daramatzate itziartarrek, afari bat tarteko delarik, bertsolari saio bikaina eratzen. Aurtengo ospaketa, Apirilaren 19an izan zen. Salegi jatetxea bete egin zen. Han ziren Agirre, Lazkano, Etxeberria Lopategi, Ziolar eta Attola gaztea, Aranalde gai jartzaile zela. Gai desberdinetan egoki erantzun zuten, bertsolariek duten gatz eta piperra ezarriaz.

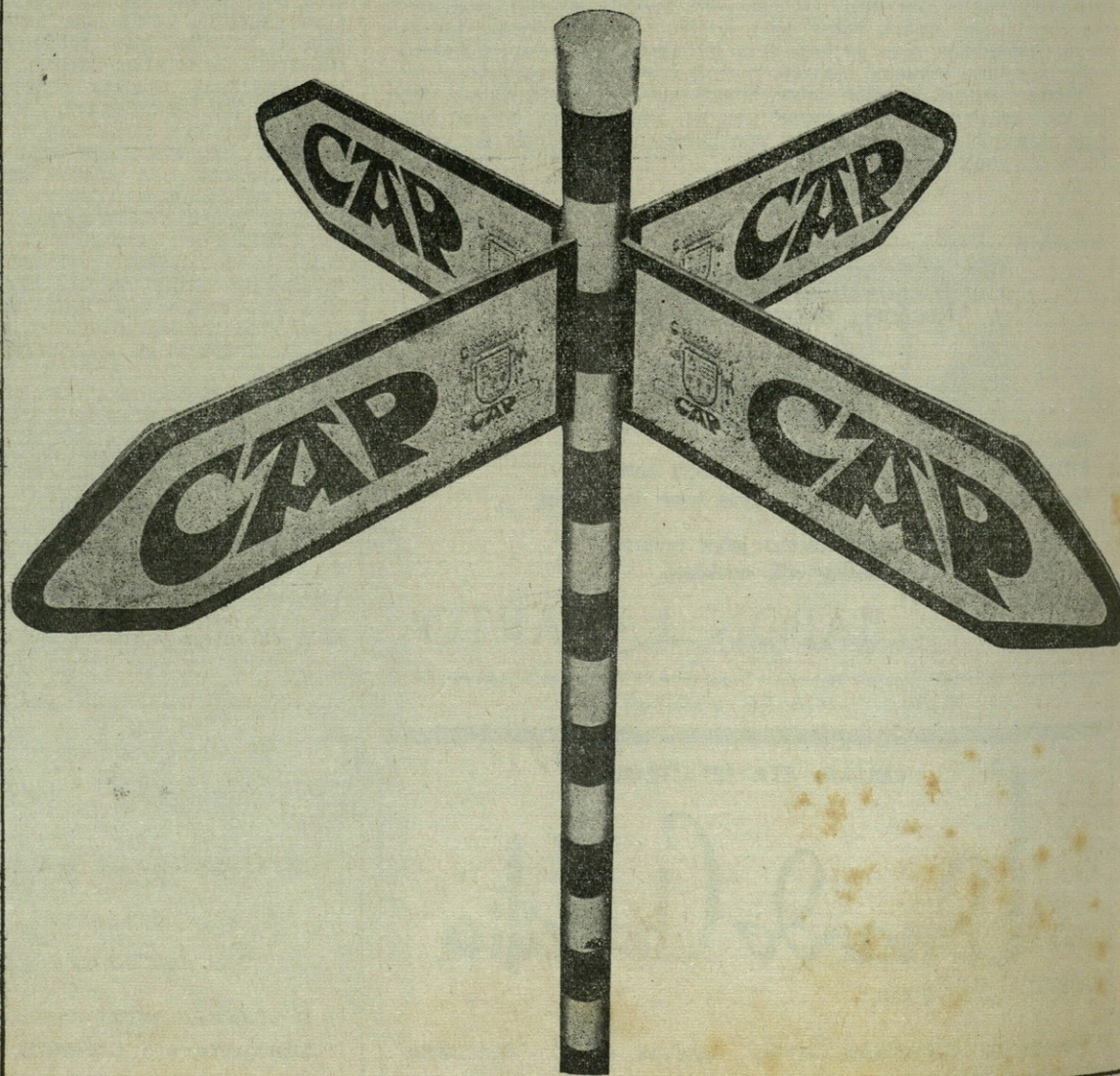
Gaztea entzuteko gogoz zegoen jendea; gurekiko Aittolak ondo bete zuen berea, han zen taldean to-kirik baduela adieraziz. Tarte eta amaieran «Txankarta» eta «Mendatak» Trikitriki ederrik jo zuten, dantza zitezen.

TELEBISTAN

Gehiegitan ez bada ere, agintariak aurrez-aurre, ekonomi gaia aurkeztean, betiko leloaz datozki-gu: Mundu guztiko eran une larriak ditugunez, denok gerrikoa es-tutu beharrean arkitzen gabela.

Baina gure artean maila desberdinak direnez, nork neurtu egiteko hori? Behekook noraino egin deza-kegun asmatzea ez da zaila, baina besteek? Noizko gai hauei ain lotu-rik behar den «reforma» fiskal ho-ri? Beste guztiari hitz jario hutsa deritzagu.

IDIAKEZ

lazkao

ATZERATUEN ALDEKO JAIALDIA

Aurtengo jalez ere bizpahiru hitz esan nahiz natorkizue Z.A.ko lerro-
etara.

Aurten ere nahiko lan izan da, jai hauk moldatzeko: jende helduen falta, zioten batzuek, beste batzuek berriz denbora gutti antolatzeke; egia esan, biak eragozpenak dira, zerbait onak egitea pentsatuz gero.

Baina hel diezaiodan orain, jaien egiturari: Lehenengo, aipa dezadan «tzeratuen eguna»; egun hori zela eta egin bait zen herri honetan Jaialdi eder horietako bat.

Atzeratuen jai bezperan, lehen esan dudan bezala, antolatuta zegoen Jaialdi dotore bat.

Honako hauek osatzen zuten gau hartako egitaraua:

Azpillaga.

Lopategi.

Lazkao-Txiki.

Igartzabal.

Gorrotxategi.

Lizaso.

Gai jartzailea ez genuen ezagutu baina bere bete beharra oso ongi bete zuen.

Arratseko 9 t'erdietan hasita goiz alderarte bazen bertso egokirik «ARERIA» aretoan. Giroa apala aretoan; azkenerako sugarra baino be-
roago; nahiko bertso entzunik, ma-
sailak gorrituta irten zen jendea.

Dena den, txalogarria benetan, Gi-
puzkoako Atzeratuen elkargo honek eginiko lan hau. Gure Zorionik be-
roenak hori lortu duzuen guztiei.

FESTAZ GEHIAGO

Aurten ere ez dugu zarata bildur-
garririk ukan eta nahiko onak ger-
tatu dira jaiak. Ez nahi hainbeste-
koak noski, izan ere, Nafarroako
eresi zaharrak entzuteak edonor
nazkatzen gaitu urteroko ohitura
xelebre horri jarraitu beharra ikus-
tean.

Tamalgarria da, hainbat urte joan
ondoren, gizon baten iritzi eta be-
regixan gauzak egiten jarraitu be-
harra.

Utz dezadan hori gaurkoz. Eta
beste puntu bat, neskatzen pilota
apustua aipa dezaket, nahiko algara
eta irrifarra izan genuen pilotale-
kuaren inguruan izan ere non ikus-
kizun politagorik?

Bukaera eman nahi diot gaurkoz
ene lanari, eta esan ditzadan bi
gauza: bat ikastolari laguntzeko
egin den lanagatik; ardoz eta ja-
teko ere aukera bikaina jarri bait
zuten, hortik kanpo ez dago uka-
zerik, langiro aparta zegoela; ba-
koitzak bere lanean aurrera! Bejon-
dizuela zuei!

Festan gauza hauk bukatzeko, esa-
nen dut, egin asmo zen kantu jaial-
dia atzeratu egin zela, ez bait zu-
ten egun horietarako libre aurki-
tzen inor ere, dirudinez, abesla-
riak ere lan askokin dabilta; dena
dela Ekainaren 21erako utzi dute.

Esan didatenez, berri zehatzagoak
izanen ditugu aldiz aurretik, egita-
rauen bidez.

LAZKAOMENDI

Hauzo honetan ere nahiko ikusle
bildu zen azkenerako, S. Juan de-
ritzaren elizatzaren ingurura. Egu-
raldiak pixka bat lagundu zuelarik,
gogoangarria gertatu zen igande
osoz. Ikus:

11etan hasi zen meza nagusia,
eta 12etan atera Gero ipui, bertso
eta kantu lehiaketa izan zen; oso
atsegu gertatu zen lehiaketa hau
ere.

Bertsolariek bazkal aurreko saioa
egin zuten gero, eta heuren bete
beharra ongi bete zuten. Gero, baz-
kal aurreko azkeneko saioan, Peru-
renak egin zigun indar agerketa zo-
ragarri bat; txalogarri benetan Pe-
ruren gaztea.

Gero, arratsalde, abeslariak ge-

nituen, Setan; hasteko, Josu eta Jo-
kin eta Hibai Rekondo, eta batez
ere Josu eta Jokinek eskeini zigut-
en kantu sorta ederrik bezain su-
tsurik.

Oso atsegu izan zen Josu eta
Jokinen kantu saioa; musika eta
aire ederrez jantziak daudela ez da-
go zalantzarik; gure esker onak ba-
da, eta aurrera!

Gero soinuua genuen aukeran, han-
kak astintzeko, arratsa heldu arte,
berauek aski astindu zuten heuren
hauspoa.

Eta honekin bukatzen dut, nere
gaurko lana; beraz, zorionak Lazkao-
mendin festak ipintzen salatu zare-
tenoi eta baita Lazkaon saiatu za-
retenoi ere.

TAUKI

lasarte

IKASTOLA

Lasarteko ikastolari ez zaizkio
gauzak eroso eskura etortzen. Ez du
Estaduaeren diru laguntzarik jaso-
tzen.

Halere aurrera doa. Diru zama
astunak ez ditu gurasoak ikaratu.
Ea datorren urtean arinxeagoa izan
duten. Gero eta astunagoa ger-
tatu ohi bait da bide luzean erama-
ten den zama.

Batzordea lan eta lan ari da za-
ma hori arindua gerta dadin eta
ikastetxe berria egiten hasteko bi-
dea izan dezagun ere bai.

Alderdi honetatik nahiko ilun da-
kusagu etorkizuna. Bestalde, ordea,
pozarria da gurasoen eta irakasleen
erantzuna.

Izan ere nêke hoiek denak era-
mateko hainbat arrazoi badugu. Eus-
kaldunon etorkizuna jokutzen da.
Haurrak ikastolan hartzen ari diren
hezierak ere merezi du horrenbe-
ste buruhauste.

Gauzak alde aurretik antolatu
behar dira eta Landaberri ikastola
datorren ikastaroa eratzen hasia da.

Datorren udazkenean zenbat haur
berri izango dituen jakin nahi luke.
Maiatzaren azkenerako jakin nahi
luke hain zuzen ere. «Andre Joa-
kinaenean» emango zaizkio xeheta-
sunak bere haurra ikastolan sartu
nahi duten gurasoei.

BURUNTZA

elgoibar

Kaixo!

Aspalditxo honetan badut hamai-
ka idaztekorik! Izan ere, bada urte
erdi bat idazten ez dudala. Askok
dakite nere jokaera horren arra-
zoina. Inork ez du inoiz bere iri-
tzirik agertzen, eta pentsatu nuen,
herri-karta hau, nik bakarrik idaz-
teko erreserbatua zegoela pentsatu
ko zenuela. Horregatik ez dut ida-
tzi, ea beharraren aurrean idazten
duzuen, baina zorigaitzez ez da ha-
la gertatu; hiruzpalau aldiz Etxe-
petarrek idatzi du eta ezer guti izan
da.

Horrela bada, hastera noa orain-
go hau osatzen. Ez bazarete ausar-
tzen zuen lanak Okendo 22ra bidal-
tzen (Z. Argia) bidal hitzazue B.
Ezenarro 6-3garrenera, hala behin-
tza anitz gauza izanen dugu he-
men argitaratzeko eta ikusmira za-
balagoz egiten dugu.

Hemen ba gaurkoa:

DISKA-FORUMAK

Musika ere gogor sartzen ari da
gure herrian. Eduk, Laboaren az-
ken diskak agertu zituen Oraikon.
Ederki egon zen. Laboaren pentsa
moldea eta kantuen eratzeko arra-
zoinak agertu zizkigun.

Bestalde, amerikar musikaren zi-

klo bat eratu da. Hau ere Oraikon.
Crosby, Still, Mash S Young en-
tzun ditugu oraingo. Ulazia buru
dela ederki eramana da Zubi, Men-
di eta beste batzuen artean.

ZINEA ERE BAI

Ordu zen! Zine klub bat badugu
azkenean. Eskerrak Ongarriko tal-
de langile horri.

Ongarriekin jarraituz, badakigu
Trinitateetarako zenbait erakuske-
ta eta beste, eratzen ari dela. Hori
dena ongi dago, baina ez dadila
erori iazko bekatuan. Ea ba ahal
duzuen ondoen egiten dituzuen; ba-
dezakezuela badakigu.

KOSKA ETA IÑAKI

Hamaika artista izana da gure
herrian, baina egungo artistetan
Koska eta Iñaki Larrañaga ditugu
onenetakoak.

Koska ensaiuak egiten hasia da.
Kantu batzuen letrak jakin ditut
eta benetan onak iruditu zaizkit.
Aurten berri bat dute: Txerra eta
Diegok, biak, jotzen dute kitarra.
Laster kontzerturen bat emateko-
tan dira. Gure aldetik ziur gara
kategorikoa izanen dela.

Egin berria du agerketa bat Do-
nostian. Eginak ditu Salamancan
eta beste anitz lekutan. Bai, igarri
duzue, Iñakiz ari natzaizue.

Arrakasta haundia izan omen du
beronen erakusketak. Kortadik on-
do jarri du bere kritikan. Enpara-
ntza jaunak, berriz, nahiko gaizki.
Eskerrak denok ezagutzen ditugula
Enparantzaren gustoa.

Iñakik berri, zeharo trankil, ar-
dura gabe bezala, hartzen ditu
esandakoak. Jakin badakigu, Trini-
tateko agerketa horretarako bonba-
txo bat preparatua duela.

Ea, Iñaki, heu haugu gaurko ar-
tegerlerik onenetakoa. Segi heuren!
Agur.

HASIER

usurbil

IKASTOLA

Inon baino aukera hobea da, be-
har bada, Usurbilen E.G.B.ko es-
koletan. Bestalde Udarregiren es-
koletan euskara zerbait erakutsi ere
egiten da.

Hori dela eta edo ikastolak ez
du behar hainbat indar hartzen.
Erdaldunagoa denean emango dio
behar bada euskarari garrantzi
haundiagoa. Usurbil ez da ohartu
oraindik erabat erdalduntzen ari
dela, umeak barra-barra erdaraz
ari direla beren artean.

Gurasoek beroago heldu behar
diote euskal alderdiari.

Dena den datorren udazkenean
zenbat haur berri izango dituen ja-
kin nahi luke ikastolak.

Datorren urtean zuen haurra
ikastolan sartu nahi duzuen gura-
sook eman lehenbaitlehen zuen
haurraren izena.

ANDATZA

BERTSOLARIAK ELIZONDON

Elizondoko ikastolaren alde.

Maiatzaren 25ean, arratsaldeko 5etan, Antxitoneko trin-
ketean.

BERTSOLARIAK:

MATTIN

LAZKAO-TXIKI

LARRAÑAGA

KOXME LIZASO

Gai-jartzaile: Mariano Izeta, Klemente Ezkurdiaren lagun-
tzaz.

Oyal s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pilak;
gafiera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

ESTABLECIMIENTOS
ayestaran
DONOSTIA

FERRETERIA

BURNI - SALGAIK

Urbieta, 25

ELECTRODOMESTICOS

ETXERAKO ELEKTRO-
TRESNAK

Urbieta, 27 - Isabel II, 2

RAILITE

LEGEZKO
ZABALTXAILLEA
Aldaconea, 4

Urrutizkiñak:

426527 ta 426576

DONOSTIAKO AIREPORTUA

Behar ote da Gipuzkoako lurretan Aireporturik

Irakurri berria dut ZERUKO ARGIAN Usurbil-Donostia bitartean egiteko asmoa dagoen aireportuaz lan interesgarri bat. Gai honek, beste euskal azpiegitura askok bezala, eman dit behin baino gehiagotan kezka apur bat.

Donibane Lohitzunen orain bi urte egin zen lehen Udako Euskal Unibertsitatean, bi hitzaldi eman nituen, bata Euskal-Herriko bide azpiegituraz (infraestructura viaria). Errepide, autobide, trenbide eta laugarren puntu bezala «Aireportuak» hartu nuen. Horregatik nahi izan dut zati hori ia ia hitzez hitz lerro hauetara ekartzea, eta azkenean konklusio bezala zerbait gaineratu:

ONDARRABIKOA

Gipuzkoako aireportua. D mailan dagoena, OACIren mailaketan, Probitziak duen ekonomia neurrian ez dago ezta gutxiagorik ere. Horregatik beste bat egiteko asmoak daude, 9 toki aztertu ziren: Getaria, Mendizorrotz, Andatza, Usurbil, Errekaldeberri, Ametzagaña, Ondarrabia, Zumaia eta Jaizkibel. Dirudenez Usurbilgoa aukeratu zen. Proiektu horrek oraindik ez du ofizialtasunik, eta III «Desarrollo» planean sartu gabe dago.

Orain hegazkada hauek ditu: Madrid-era udan egunero eta astean hiru aldiz beste bat, Barcelonaara astean lau aldiz.

Ez du gorakada handirik egin aireportu honek, 1966an 1600 abioi jatsi baziren, 1970an 1.398 bakarrik. Pasajeruetan berdin 1966an 45.208, 1970an 37.288. Kontuan izan behar dugu Gipuzkoaren bazter baten dagoela eta bestalde Deba Arro guztiak asko erosoago duela Sondikakoa.

MIARRITZEOA

Angeluko udal-barrutian dago aireportu hau. Baionatik 6 kilometrotara eta Donostiak 59ra. B mailakoa. 2.250 metrotik 2.700 metrora luzatzekotan bere pista.

Hegazkada hauek ditu: Londresera, Lourdesera, Madridera eta Nizera astean bi aldiz, uda denboran. Parisera egunero, Okzitaniako Tolosara astegun guztietan.

Gure ustez aireportu honek Ipar Euskal Herrian aireportua izateaz gainera, Gipuzkoaren Ipar-Ekialdearena eta Baztan-Bidasoa eskualdearena ere izan behar luke, eta era

horretara Gipuzkoan, ez litzateke aireporturik behar. Entzun dugu Baiona-Miarritze-Angeluren hiri «agglomeration» horren barnean dagoelarik, hirietarik hurbilegi eta «agglomeration» horren kaltetan dagoela. Horrela balitz nik uste dut hemengo herrigizonek, ahal delarik behintzat, pixkat Gipuzkoa aldreago raman behar luketela eta ez Landesetara. Ahetze alderuntz, esate baterako?...

NOAINGOA

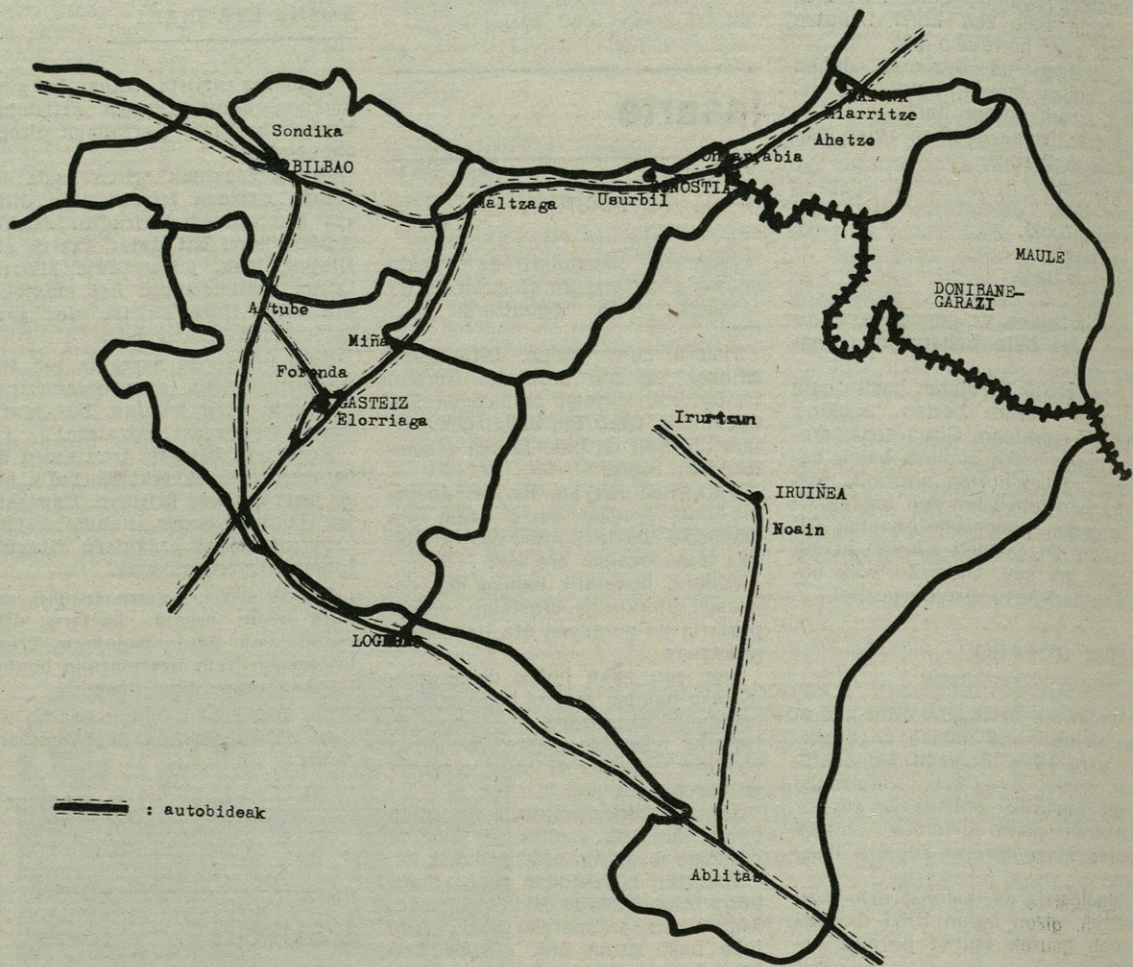
Iruñetik 6 kilometrotara dago. Orain urte bete hasi zen erregularki, 1.700 metroko pista bat du, 2.300 eraino luzatzekotan. Nafarroako beharizanetarako aski da oraingo. Hegazkada hauek ditu: Madridera egunero bat, Barcelonaara astean lau aldiz.

ABLITASKOA

Hemen aerodromo bat zegoen, gerrate beharizanetarako. Herri hau Erriberan dago Tuteran baino Hegoalderago.

ELORRIAGA ETA FORONDA

Gasteiz ondoan, Iruñia eta Irún bidean ikusiko duzue aerodromo bat zegoela Elorriagako herrian. Geira garaian erabili zen eta harrezkero ere bai inoiz. Orain kenduta dago, baina Arabak bere aireportua nahi du, besteak baino gutxiago ez izatearren edo, eta hain zuzen ere Forondan egitekoa da, Bilborako bidean (Altube gainetik zehar), Gasteiztik 5 kilometrotara.

Gasteiztik hurbilegi askoren ustez, baina bestela egoki aukeratua. Bilbotik Mirandarako autobidearen adarraren ondoan eta Maltzagatik Mirandarakoagandik ez urrun. Behar bada inguru berean goratxoago Apodaka edo Miñao bitartean, Gasteiztik urruntxuago eta Bilbo-Maltzaga-Gasteizek egiten duten V griegaren erdian, baina horretarako azterketa sagonagoa eta teknikoagoa beharko. Dena-dela herrialde mailako aireportu txikietatik kanpo, Euskal Herriak behar duen nazioarteko aireportua jartzeko tokirik aproposena Arabako Lautada izango da seguru asko, Bilbo eta Donostiako agintarien probintziakeria sospetxagarriaren baimenarekin.

SONDIKAKOA

Txorierriko eskualden, Bilbo Handiaren metropolitan alderdi barnean aurkitzen da Sondikako aireportua.

Pista nagusiak 2.000 metro ditu luzeran. Pasajeroak ugaritzen doaz, 1965an 62.027 baziren, 1971ean 300.000 izan ziren eta milotik gora izango lirakeke, ganorazko nazioarteko aireportu bat balego.

Gaur Sondikatik hegazkada hauek daude: udazken honetatik (kontuan izan txosten hau 1973an irakurri zela) aurrera: Barcelonaara egunero, eta egun batzuetan bi; Coruñaara astean hiru aldiz; Madridera egunero bi, eta beste bat lau egunetan; Santigora astean lau aldiz; Oviedora egunero; Valenciara, astean hiru egun; Frankfurtara astean hiru aldiz; Londresera, astean lau aldiz; Parisera hiru.

Berria egin beharrezkoa zelata begiratzeko hasi ziren irteera batzuk: Punta Galean, Getxon; Barrikan Gaztelumendin, Lezama eta Fika herrien bitartean; eta baita ere hasiera baten Araba alderdiruntz ere. Azkenean eta herri iritziaren eta tekniko askoren kontra, Madridera begira diren agintarien, batez ere gaur Euskal-Herrian gehien agintzen duten pertsonen, eta Bilboko alkatesaren eraginez, lehengo lekuan jarriko omen dute nazioarteko aire-

portu hori, Bilbo Handiaren hirigintza planak, Unibertsitatea, Hospitala eta abar ondo ondoan egon arren.

GURE IRITZIA

Aireportuen puntu hau amaitzeko, gure ustez, Euskal Herriaren herrialde bakoitzak aireportu bat egin beharrean, hiru aski lirakeke: Iparraldean bat, Ekialdean bestea eta Mendebalean hirugarrena. Beraz, Ekialdean Noaingo, Nafarroaren beharizanetarako; Iparraldean Miarritze, edo hortik kentzen baldin bada egiten den tokian, Lapurdi, Zibero-Nafarroa Beherea, Ipar-Ekialde Gipuzkoa eta Baztan-Bidasoa inguruetan, eta hirugarrena, Bizkai, Araba eta Gipuzkoaren Hego eta Mendebaleantzat. Beraz, industria-rik eta bizilagun gehien duen Euskal-Herriaren alderdiarentzat, eta horrexegatik Euskal-Herriko nazioarteko aireportu kategoriarekin. Alemaniako aireporturik garrantzitsuen Frankfurt-ekoa da, zergatik? ekonomia burua bera baita. Gure kasuan antzera.

NON?

Non ordea? Teknikoek esan bezate, baina Araba, Maltzaga eta Bilboko autobideen bitartean.

Bizkaia eta Gipuzkoa aireporturik gabe? Zergatik ez? Aireportua ez da 2.000 Km.²ren barrutian egiteko gauza bat. Gu hirukote horrekin, triangulo horrekin konformatuko ginateke: Foronda, Miarritze, Noain. Ikusi bestela zer gertatu berri den Galizian. Han aireportu nagusia Santiago-n egon arren, Coruñaaren probintziakieriatik, Alvedroko aireportua beharizanik gabe egin da eta behar den instalaziorik gabe. Era berean Vigon. Horregatik gertatu omen da azkenengo ixtripu izugarria. Irakurri dugu aldikari baten, errakuntza handia dela probintzia guztiak aireportua nahi izatea: «el aeropuerto es un servicio que requiere un espacio geográfico regional y no provincial» esaten zuen».

—oOo—

Hau zen nik orduan esan nuena. Gaur ere uste berbera dut, zeren Euskal-Herria ez da lurralde handi bat, eta ez eta hiriburu bakar batekoa ere.

Bilbo eta Donostia, bere buruekin bakarrik pentsaturik ibiltzeari bururik eta ankarik ez diot ikusten. Sondikakoari buruzkoan ikusi duzue: aireportu berriak asmatzen ibili zirenean ere, Bilbo inguruan bakarrik mobitu ziren; ez Gipuzkoaruntz hurbildu ziren ez Gasteizera. Donostiak berdin. Arabako Diputazioan esan zidan nahiko kargudun den batek, ez dutela ez bizkaitarren, ez gipuzkoarren laguntzarik ukan, hiruren arteko zerbait planifikatzeko. Bakarrik lan egin behar izan dutela arabarrek.

ZATITURIK

Unibertsitatea dela-ta, Bilbo eta Donostiaren erruz, banaturik gabiltza, Bilbokoak Bizkaia bakarrik hartzen duelarik, Gipuzkoa eta Araba Valladoliden menpean, eta Nafarroa Zaragozarenan. Bitartean, Extremaduran Unibertsitatea sortu da, Mitxelena Bizkaiko Diputazioko Bibliotekan esan zuen bezala, nahiz eta Fakultateak, batzuk Badajozen, beste batzuek Caceresen eta geroago Meridan izan, azken baten Extremadura oso baten barrutia harturik. Euskaldunok ordea, bai hontan eta bai aireportu eta hainbat gauzatan, Azaolak aipatzen duen «insolidaridad crónica entre las provincias vascas» horretan gaude, eta ez agintariekin bakarrik... ez pentsa...

Bukatzeo, ene stez Usurbilen, ez Donostian inguruan ez dago aireportu beharrik, Sondikan eta Bilbo inguruan behar ez den bezalaxe, ia konturatzen garen behin betiko! Eta hortik jo behar dute Gipuzkoako herri gizonek eta gipuz-herriak hortik presiona... bultzat... noski.

J. L. LIZUNDIA

Aireportuarentzat aukeratutako lekua Donostiako lurra, hiriararen erditik 3.500 metrotara